

Biblioteks*blad*et

utbildning
forskning
teknologi

- 3** Privata frifräsare vill driva bibliotek. Åsa Ekström

Tema: Forskning och utbildning

- 6** Sluta skygga för Internets möjligheter! Pelle Snickars

- 8** Ranking av högskolor och universitet.
MarieLouise Samuelsson

- 12** Ny rapport om informationsförsörjningen vid statliga myndigheter.
Henriette Zorn

- 14** I tillgänglighetens tjänst.
Åsa Ekström

- 18** Angelägen forskning om bibliotekarierna.
Anna Kåring Wagman

- 22** Skönlitteratur i utbildningen – för den som vill.
Henriette Zorn

- 26** Globalt är utmaningarna förvånansvärt lika.
Stefan Benjaminsson

- 28** Utvecklingen av den europeiska kulturarvsportalen.
Henriette Zorn

- 30** "Bibliotekens budget på väg upp efter s-slakt".
Åsa Ekström

- 31** ssv delas in i Nord och Syd.
Åsa Ekström

- 34** En alldeles ovanlig dag i mars... Henriette Zorn

Avdelningar

- 32** Debatt och kommentar
33 Inblick
36 Utblick
38 Recensioner
42 Besserwisser
43 Föreningsnytt
46 Kalendarium

DET HÄNDE sig när 1990-talet ännu var ungt: Det är i mitten av december. Det vankas årlig jullunch och den lilla redaktionen ska bli bjuden på finkrog i centrala Stockholm. En krog med rykte och patina – här förlustade sig Gustav III och skalden Bellman en gång i tiden. Atmosfären från den tiden är återskapad

och till denna påkostade gemytlighet vallfärdar det kultiverade och nyrika Stockholm och en och annan inrest som nåtts ryktesvägen.

Just denna sena eftermiddag är det dock ännu glest mellan borden när den lilla redaktionen stampar snön av skorna i stugvärmens. Ute är det mörkt och det är det inne också bortsett från stearinljus på borden.

Den lilla redaktionen omsluts av värmen från det förgångna, åter gott och summerar året som gått när tystnaden lägrar sig över bordet. Alla blickar på det sällskap som nyligen landat ett par bord längre bort. Två herrar med slickat hår och kritstrecksrandigt och kutter-smucken, ett par generationer yngre. Damer som ska bjudas flott, flaskor på bordet och skratt – vissa scener känner man igen redan innan de spelats upp. Herrarna känns också igen eftersom de under de senaste åren varit föremål för ett visst intresse i den lilla redaktionens bevakning. En bevakning som inte precis har varit till fördel för de inblandade och nu skvallras det rätt kring den lilla redaktionens bord: vilken kommuns pengar är det nu som ryker...

De där männen som ville imponera på den där krogen med patina var desamma som gav bibliotek på entreprenad ett första ansikte "när Åre kommun valde nytänkande för biblioteksverksamheten", som det heter i en artikel i denna tidning från 1990. Några kanske minns tongångarna i Åre-nytänk: kultur och turism i skön förening, höjd servicenivå för låntagarna och rationalisering av biblioteksarbetet, kommersiell bokhandel i biblioteket för att ge låntagarna möjlighet att via datasystem beställa direkt från Seeligs centrallager, effektiviseringar som i sin tur skulle generera pengar som i sin tur skulle göra att kommuninvånarna fick ut mer av skattekrönorna...

Det var inte lätt att få någon reda i den härva som nystades upp några år senare i en rättegång, men domar föll och det handlade bl a om bokföringsbrott, grovt bedrägeri, grov oredlighet mot borgenär. Allt det här är historia men det finns en sak som är intressant och det fanns att läsa i en av domarna avseende en av de dömda biblioteksentreprenörerna. Det var att brottsligheten inte föreföll vara systematisk, det fanns inget uppsåt att lura någon, snarare kunde det betraktas som ett uttryck för en enorm tilltro till sig själv och sina idéers bärkraft...

Jag minns den här jullunchen så tydligt, tidigt 90-tal, nytänk och the sky is the limit, klipparekonomi och drag under galoscherna...

Minnet är kort, men inte så kort, i dessa utmanartider när det åter vädras morgonluft för biblioteksentreprenader. Jag är inte emot trots att i stort sett varje sådant tidigare försök har lett till en återgång till kommunal drift. Jag är inte emot även om det verkar vara slöseri med kommunala medel och föga produktivt att börja dribbla med de utvecklade biblioteks nätverk som idag jämlikt garanterar samma service och likvärdiga tjänster i såväl biblioteksslott som -koja. Jag är inte emot men ingen har hittills lyckats förklara affärsidén. Jag är inte emot. Jag bara förstår inte.

HENRIETTE ZORN

Postadress

Box 70380
107 24 Stockholm

Besöksadress

World Trade Center, D5, Klarabergs-
viadukten 70 eller Kungsbron 1,
Stockholm
Tel. 08-545 132 30
BBL Tel. 08-545 132 40
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksförnings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:- (Sverige), utanför Sverige, 600:-

Ansvarig utgivare

Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
hz@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio

Omslag: Paolo Sangregorio

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvaras ej.

Annonser

Bo Eriksson
Knut Wallenbergs väg 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 57 eller 070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksförning är en ideell förening med uppgift att främja svensk biblioteksväsen.

Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar.

Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den 1:a april.

Den här tidskriften är TS-kontrollerad.

”Smartare, bättre och billigare genom samverkan”

”Vi sår ett frö till en mycket vacker blomma som riskerar att trampas ner om vi avslöjar för mycket”. Så poetiskt uttrycker sig Björn Norberg, en av männen bakom företaget som utmanat flera kommuner för att ta över driften av biblioteken. I Täby har man t ex goda kontakter.

I FÖRRA NUMRET AV BBL berättade vi om Magnus Wicén, mannen som utmanat fyra kommuner i Mälardalen. Hans nystartade företag Subitus har utmanat kulturnämnderna i Sollentuna, Enköping och Uppsala angående driften av biblioteken. Sedan en tid tillbaka har han även registrerat aktiebolaget Svenska Boklån AB. Från vissa håll avfärdas initiativet som tokerier utan någon djupare mening än ideologiska och att det inte går att driva bibliotek med vinst. Medan andra tror att det går bra att konkurrensutsätta biblioteksverksamheten och driva den privat enligt samma modell som skolor och simhallar. Så varför vill då ett aktiebolag driva bibliotek? BBL ville veta mer om vilka som ligger bakom utmaningen och stämde träff med Magnus Wicén och hans kompanjon Björn Norberg på Café Panorama i Kulturhuset i Stockholm. Magnus Wicén är en man i 50-årsåldern med ett förflutet på Försvarets materielverk (FMV) där han arbetade med bland annat informationsteknik. Han påpekar att det kan vara en fördel att han har erfarenhet av offentlig verksamhet och exempelvis kan de processer som involverar facket. Björn Norberg är en yngre entreprenör som framför allt har erfarenhet som managementkonsult. I bolaget finns också en civilekonom, Peter Waara. En fjärde person, som är utbildad bibliotekarie med biblioteks erfarenhet, är på väg in i företaget. Men namnet får jag inte veta. Under intervjun betonar de bägge upprepade gånger att de värnar om biblioteken.

– Vi vill inte biblioteken illa, bedyrar Magnus Wicén.

Han och Björn Norberg konstaterar att de är ”medvetna om att utmaningen är en het potatis i biblioteksvärlden där många är rädda för förändringar”.

– Vi vill skapa möjligheter med den här idén som har ett par år på nacken. Vår förhoppning är att vi kan göra delar av verksamheten smartare, bättre och billigare genom samverkan, säger Magnus Wicén utan att egentligen vilja gå in på några detaljer.

Han betonar att de måste vara försiktiga eftersom det rör sig om affärshemligheter. Men så mycket står klart att det faktiskt handlar om saker som redan görs på sina håll i landet – nämligen att bibliotek samverkar.

Magnus Wicén:

– Varför ska alla bibliotek göra sina egna inköp? Administrationen kan samordnas

så att det blir enklare för både personal och låntagare.

Magnus Wicén menar att konkurrenssituationen för bibliotekens leverantörer av IT-tjänster är närmast att betrakta som en monopolsituation. De samtal med biblioteken som vi har fört visar detta tydligt. Flera aktörer skulle göra det billigare, konstaterar Magnus Wicén.

– Ta en sådan sak som fjärrlånen, som i dag kostar 700 kronor, enligt Kulturrådet. Där finns stora samordningsvinster att göra om flera bibliotek går samman. Vi tror även att det på sikt går att få till ett gemensamt lånekort då.

Men rent praktiskt kan det ju vara svårt. Det kommunala självstyret är ju starkare än någonsin tidigare.

– I dag tillåter ju inte kommunallagen att tex Stockholms stadsbibliotek säljer sin

Biblioteksentreprenad

RING

Nordisk Biblioteks utveckling

tel 031-80 34 80

Fråga efter

Adress Stampgatan 20 · 411 01 Göteborg · Fax 031-15 32 99

Annons ur bbl nr 5 1990. Några tidiga frifräsare som också hade en idé om bibliotek på entreprenad – i Åre bl a. Mer behöver väl inte sägas...

Magnus Wicén.

funktionsdugliga hemsida till Göteborg. Men om kommunen har ett samarbetsavtal med en entreprenör så kan det göras möjligt, menar Magnus Wicén.

Här är nyckeln till Subitus eftersom man kan kringgå juridiken och som tredje part lösa och skapa möjligheter för kommunerna. Det är även där själva vinsten kan göras för företaget, menar Magnus Wicén som tror att trepartsleveranser och skalfördelar ska ge vinster åt företaget.

– Det är ett dilemma för oss att vi inte kan redovisa vårt koncept lite mer detaljerat. Men stora aktörer skulle kunna gå in, sno idén och marknadsföra den. Vi vill bygga långsiktiga relationer tillsammans med personalen, kommuninvånarna, politiker och andra intressenter.

Men för dem skulle det innebära att insynen minskar när ett bolag driver verksamheten för då gäller inte offentlighetsprincipen i samma utsträckning. De bägge entreprenörerna försvarar sig med att inte alla företag och bolag har skumma avsikter. Å andra sidan handlar det ju om verksamhet som finansieras med skattemedel, försöker jag infoga. Men Magnus Wicén är övertygad om att det är en större risk att stå vid sidan av och inte göra någonting alls. Ibland kan det handla om delägda samarbetsprojekt.

– På vissa håll i landet visar nyckeltalskostnaderna att varje boklån kostar invånarna över 100 kronor. Den trenden måste brytas annars går biblioteken under.

Här påpekar Björn Norberg att det även handlar om vilken syn man har på verksamheten. Han är övertygad om att det går att göra biblioteksverksamheten roligare utan att sälja ut bibliotekens seriösa nimbus. Han påpekar att han själv har 270 högskolepoäng och inte alls tror på idén om ”bibliotek med mainstream-litteratur”.

– Det skulle vara förskräckligt och det kommer jag aldrig att medverka till. Kanske är vi naiva men vi tror att det måste till lite mer entreprenörsanda för att biblioteken ska överleva. Möta låntagaren där han eller hon finns och tillgodose behoven. En f d anställd på Amazon sammanfattade denna erfarenhet av att erbjuda efterfrågestyrd litteratur med följande paradox: ”Vi sålde fler böcker idag som vi inte alls sålde igår än vad vi idag sålde av alla de böcker vi sålde igår.”

DE NÄMNER Biblioplaya i Norrtälje som exempel på ett lyckat projekt där lokala företag bidrog till att biblioteket kunde köra bokbussen till stranden under sommaren. När denna artikel skrivs har kulturnämnden i Täby beslutat att utreda om en entreprenör ska få utveckla en portal som ska göra det möjligt för kommuninvånarna att enkelt låna böcker via Internet och därefter få böckerna hemskickade. Fokus ska vara på ovana läsgrupper som medelålders män. Enligt kulturnämndens ordförande Fredrik Schulte (m) som kom med förslaget, ska kostnaden för denna utökade service (distributionen kostar ungefär 40–50 kr per bok) betalas av flera kommuner i samverkan och dessutom ska man söka läsfrämjande projektpengar från Kulturrådet. När jag ringer upp Magnus Wicén ska han träffa Fredrik Schulte i detta ärende.

– Vi kan utveckla detta så att utlånen blir fler. Det är också bra att få projektet delfinansierat så att vi kan locka fler finansörer till aktiebolaget Svenska Boklån AB.

Hur projektet ska finansieras? Genom annonser på portalen!

Eftersom Täby är en kommun där biblioteken läggs ner eller krymper till ytan kan man undra om de fysiska biblioteken ska förvandlas från att vara mötesplatser till att bli anonyma förvaringsplatser eller boklager rentutav? Enligt Magnus Wicén skulle bibliotekariernas kompetens bättre tillvaratas genom att bredda och öka användandet av bibliotekens ytor.

– Personal med annan utbildning skulle kunna syssla med arbetet i hyllorna så att bibliotekarierna kan ägna sig åt det de är specialiserade på. Genom en gemensam utveckling och målsättning finns det stora utvecklingsmöjligheter som också skulle påverka både arbetsuppgifter och löneutveckling positivt.

– Givetvis återstår många frågor att besvara. Dessa kommer att lösas successivt genom de referensprojekt som står för dörren. Rom byggdes inte på en dag.

Hur ska de utlånade böckerna komma tillbaka till biblioteket då? Magnus Wicén konstaterar att beträffande pocketböckerna så har dessa en så kort livslängd att dem skulle man kunna efterskänka.

Efter att ha pratat med ett antal bibliotekschefer, med anställda på Kulturrådet och Författarförbundet så poppar nya frågor upp. Någon sammanfattar det hela som ett slags omvänd kommunism där allt ska privatiseras och priset man får betala i slutändan kommer att bli alltför kostsamt. En annan tycker att många av utmanarens tankar är fräscha men ogenomtänkta. Lite som Fredrik Schultes förslag om portalen som han mejlade över till nämndens representanter, istället för att dra det på mötet som brukligt är. Mats Hasselgren (fp) i kultur- och fritidsnämnden i Täby får nog sammanfatta det hela:

– Jag har arbetat som lärare i 20 år på gymnasierna här ute i Täby och har under åren hört ungefär liknande tankar från eleverna. Men att det ska komma så vansinniga tankar från nämndens ordförande trodde jag inte var möjligt. Men det lär väl komma mera eftersom det också handlar om prestige.

ÅSA EKSTRÖM

Digital BiblioteksGUIDE

WAGNER

www.wagnerform.se

Synpunkter på artiklar i detta nummer eller på tidningen som helhet?

Mejla BBL!

redaktionen@bbl.biblioteksforeningen.org

450 000 elever i Sverige saknar ett skolbibliotek. Skolbibliotek.nu skapar förutsättningar för ett väl fungerande skolbibliotek.*

**Enligt Library Lovers*

Skolbibliotek.nu – leasing för läsning

Skolbibliotek.nu ger dig ett fullskaligt bibliotekssystem till en mycket låg månadskostnad. Det spelar ingen roll om ditt bibliotek räknar antalet exemplar i tiotusentals eller om de ryms i en ensam liten bokhylla i ett lärarrum. Med Skolbibliotek.nu får du ett modernt bibliotekssystem som lägger grunden för lärande, läsupplevelser och livslång läslust.

I Skolbibliotek.nu finns alla rutiner som ett skolbibliotek behöver. Där finns till exempel all lånehantering, funktioner för webbsökning, möjligheter att lämna kommentarer, sätta betyg och abonnera på nyhetslistor via RSS-teknik med mera. Även utlåning av läromedel kan hanteras med Skolbibliotek.nu.

Installation, drift, fria programuppdateringar och support ingår i månadsavgiften. Systemet är mycket användarvänligt och kräver minimal datorvana. För att utnyttja funktionerna så effektivt som möjligt erbjuder vi korta utbildningar på plats hos er eller på webben.

Läs mer på www.skolbibliotek.nu!

skolbibliotek.nu

Bibliotekscentrum Sverige AB • Reveljgränd 7 • 352 36 Växjö • Tel 0470-53 25 30

Sluta skygga för Internets möjligheter!

Den svenska ABM-sektorn lägger för tillfället ner miljontals kronor på att digitalisera sina samlingar. Det ses som ett sätt att skydda och bevara, men tankemodellen för hur detta material skall tillgängliggöras är föråldrade, menar Pelle Snickars, forskningschef på Statens ljud- och bildarkiv.

EN TID efter att han låtit avrätta sin andra fru, lär Henrik VIII beslutat sig för att trycka en gigantisk engelsk Bibel. Under 1540-talet blev den känd som "the Great Bible" – främst på grund av sin enorma storlek. Det berättas att Cromwell såg till att varje kyrka i England tilldelades ett exemplar, och "the Great Bible" kom därför att bli central för den engelska reformationen. Intressant nog kedjades biblarna ofta fast vid predikostolen så att de inte skulle förkomma eller stjälas.

Nästan 500 år senare är ABM-sektorn fortfarande kvar i denna klerikala tankevärld. Böcker och bilder, arkivhandlingar och mediematerial fyller idag våra hyllor och magasin, och även om detta material digitaliserats tilläts det i regel inte att lämna institutionernas fysiska lokaler. Kättingarna har förvisso ändrat karaktär, men materialet sitter fortfarande fast. Distribution av information är därför ett närmast bibliskt dilemma som ABM-sektorn står inför. Det hänger också ihop med eftersläpningen i de nationella informations- och katalogsystemen. Dessa har ju som bekant sedan länge sprungits förbi av den vanvettigt snabba utvecklingen på webben. Google har för de flesta forskare och användare ersatt LIBRIS som sökverktyg, och KB:s Regina har (för nyare böcker) helt passerats av amazon.com eller adlibris.se. Varför skall jag som forskare till exempel vänta ett halvår på att någon institution i Sverige köper in en bok och katalogiserar den, när jag innan boken ens publicerats kan surfa in på förlagets hemsida och till och med läsa excerpter ur den? På min egen myndighet, Statens ljud- och bildarkiv, upptäckte vi för en tid sedan att en kommersiellt driven sajt, filmdelta.se, hade mycket bättre information om film än vad vi som nationalarkiv har, och så vidare.

Man kan faktiskt fråga sig vad vi egentligen skall ha de nationella informations- och katalogsystemen till. Vilket syfte har egentligen LIBRIS, SLBA:s Svensk mediedatabas, SFI:s filmdatabas etc, i googlandets tidsålder? Personligen menar jag att vi som arbetar i ABM-sektorn i allmänhet, och på nationella institutioner i synnerhet, alltför lite har ägnat uppmärksamhet åt webbens utveckling. Strutsmentalitet är bara förnamnet. Skall vi exempelvis fortsätta att producera information som redan finns där ute någonstans? Så som Internet utvecklats under de senaste två, tre åren, tappar vi helt enkelt i våldsamt fart marknadsandelar. Även om vi arbetar på att uppgradera oss till olika slags informationscentra blir vi alltmer obsoleta. Det ligger i sakens natur att exempelvis statliga myndigheter som Riksarkivet, KB eller SLBA är tröga, men i relation till webbens snabbhet börjar skillnaden bli alltför stor och situationen närmast prekär. Risker att bli marginaliserad i samtidens informationsflöde är uppenbar, inte minst i en liberal tid där marknaden tros kunna ta hand om det mesta. Det är därför verkligen hög tid för ABM-sektorn att flytta fram positionerna och fundera på vilken framtidsstrategi man skall inta.

Det största problemet som jag ser det är oförmågan att till fullo växla ut webbens potential. Precis som filmbranschen skyggar för webben som en ny slags medial plattform, väjer ABM-sektorn för Internets möjligheter – de fysiska arkiven och biblioteken är fortfarande det insamlade materialens helgade tempel. Det nya Libris som lanserades för en tid sedan är förvisso rejält uppgraderad, inte minst designmässigt. Men som användare undrar man ändå över formuleringar som: "I Libris kan du hitta *uppgifter* om böcker, tidskrifter, noter, avhandlingar, kartor" [min kursiv]. Uppgifter? Men var är själva mate-

rialet? Om noter, kartor och tidskrifter digitaliserats – varför kan jag inte ta del av dem? Var finns idéerna kring hur själva *material*et skall göras tillgängligt? Läser man diverse kunskapsstrategier från centrala myndigheter på området står det sida upp och sida ned om "sökbarhet". Men att material skall vara sökbart i en tid när ett av världens mest framgångsrika företag har detta som affärskoncept är ju med förlov sagt fullständigt anakronistiskt.

Samtidigt är det just detta som är problemet. Den svenska ABM-sektorn lägger för tillfället ner miljontals kronor på att digitalisera sina samlingar. Det ses som ett sätt att skydda och bevara, men tankemodellen för hur detta material skall tillgängliggöras är fortfarande kvar på Henrik VIII:s nivå. Handskrifter och tv-program, fotografier och dagstidningar är ännu fjättrade vid sina respektive institutioner. Poängen med digitaltekniken är alltså att den förenklar eftersökningar, en modell som nu varit rådande i snart 20 år. Men ute på webben har man ju för länge sedan lämnat detta synsätt bakom sig. Föreställ er till exempel att Bill Gates Corbis, världens största bildarkiv, skulle erbjuda katalogposter av sina 100 miljoner bilder – vem tusan är intresserad av det?

Det framstår just som en märklig anomali att centrala kulturarvsinstitutioner inte förmår ta steget in i webb 2.0. Ibland får jag faktiskt intrycket att ABM-sektorn står lite sådär bredvid och tittar på vad som händer på webben. Följden är ju att till exempel bildforskare lämnar fotoarkiven och övergår till att använda Corbis, eller att medieforskare använder sig av YouTube, veoh.com eller någon annan av de kreativa mediasajter som poppar upp i parti och minut. Som användare är man knappast i längden intresserad av katalogposterna om Strindberg i

den nationella arkivdatabasen, inte heller är den textuella informationen om Bergmans filmer i Svensk filmdatabas speciellt upphetsande – man vill ju förstås se materialet. Faktum är att jag inte längre bara vill läsa om Strindbergs handskrifter eller om Bergmans filmer – jag vill ju titta på dem utan att med nödvändighet behöva vara på den plats där originalen finns. Det är ju närmast barockt att om ett material digitaliserats, så kan man som användare ändå inte ta del av det utanför institutionernas väggar.

Möjligen är en anledning till att ABM-sektorn sitter fast i detta tankesätt föreställningen om textens höghet, och mediernas låghet. Digitalisering innebär ju att arkivmaterial omkodas till mediematerial. Men givetvis beror detta främst på juridiska omständigheter. Stora delar av det material som finns samlat i ABM-sektorns magasin kringskärs ju av olika slags rättigheter. Men det är verkligen hög tid att vi som arbetar med detta material anlägger moteld och bildar opinion. Det är helt enkelt inte rimligt att till exempel SLBA:s 1,3 miljoner mediefiler i vårt digitala arkiv endast kan användas av våra forskare på Karlavägen 98 i Stockholm. Det är inte bara en anomali – det är en ovärdig absurditet. Jag som arbetar där kan ju se och höra på detta material var jag än befinner mig på denna jord, förutsatt att jag har en hyfsad uppkoppling. Politiker och utredare måste därför fås att inse att ABM-sektorns sisyfosarbete med att digitalisera sina samlingar inte kan sluta där – materialet måste också kunna tillgängliggöras med hjälp av den nya tekniken. Inloggningsstrukturer måste implementeras, licensavtal upprättas, överenskommelser ingås – och pengar skjutas till. Annars kommer vi tveklöst att marginaliseras.

PELLE SNICKARS

forskningschef på Statens ljud- och bildarkiv

Ranking av högskolor och universitet

Biblioteken som excellenta miljöer

Varför finns i princip aldrig biblioteken med när universitet och högskolor rankas och utvärderas? Varför räknas inte biblioteken som konkurrensfördel i kampen om resurser till forskning och högre utbildning? Varför är det inte självklart att också ett bibliotek kan vara en "excellent" miljö?

FOTO: TOMMY WESTBERG

Uppsala universitet satsade 6,5 miljoner kronor på att låta göra en utvärdering och som resulterade i en 500-sidig volym, med titeln KOF 2007. Men i den digra volymen finns inte en rad om biblioteken, ingenting, varken det anrika Carolina eller det nya Karin Boye-biblioteket nämns.

UTAN ATT ÖVERDRIVA kan man annars mycket väl tala om boom och hype av externa utvärderingar och rankinglistor, gällande hela lärosäten och enskilda institutioner. Utvärderingarna ses som en oundviklig väg till, eller åtminstone förhoppningar om, pengar och positioner, som nödvändiga för att locka forskare och studenter och för att helt enkelt synas. Det är ett internationellt accepterat synsätt som ursprungligen gällde business schools, men utvärderingsfenomenet, bib-

liometrin och rankinglistorna omfattar nu hela universitets- och högskolevärlden och samtliga forskningsfält.

Den framtida svenska forskningspolitiken, som bland annat kommer att (om)formuleras i höstens forskningsproposition lär mer än någonsin tidigare betona konkurrens. Utvärderingarna blir då än mer viktiga som kvalitetsmått för att avgöra vem och vilka som står sig bäst i konkurrensen, vilka som ska få pengarna och forskningsanslagen.

Det akademiska Sverige har redan fångat

upp signalerna och tar allt oftare initiativ till att utsätta sig för extern granskning. Det mest omfattande exemplet hittills är den utvärdering som Uppsala universitet satsade 6,5 miljoner kronor på att låta göra och som resulterade i en 500-sidig volym med titeln KOF 2007.

KOF står för kvalitet och förnyelse – den har redan internt fått det mer familjära namnet "koffen" och påverkar för närvarande i hög grad universitetets arbete, prioriteringar och forskningsstrategier. (forts på sid 10)

Låt oss ta hand om dina medieinköp. Du sparar både tid och resurser.

När du sköter dina medieinköp med BTJ Profiltjänster™ behöver du varken tänka på beställning, utrustning eller leverans. Vi tar hand om allt.

Tillsammans utvecklar vi en unik urvals- och inköpsprofil för din verksamhet. Vi tar hänsyn till olika variabler såsom befintligt bestånd och tidigare inköp. Vi kan också anpassa profilen ifall du vill fokusera på en viss genre eller tema. Du bestämmer fördelningen mellan olika typer av litteratur och mellan olika signum. Liksom vilka specialområden som ska bevakas och hur många böcker som ska vara normalvärde.

När din individuella profil är framtagen, behöver du inte göra mer. Vi ser till att du har full ekonomisk kontroll samtidigt som dina medier kommer snabbare till dig och dina låntagare.

Vill du veta mer om våra profiltjänster som gör ditt jobb enklare och dina medieinköp effektivare?

Välkommen till oss på BTJ.

www.btj.se

Telefon 046 18 00 00

ALL INFORMATION DU BEHÖVER

– Det vore sannolikt mycket bra för biblioteken om man börjar mäta och utvärdera också den verksamheten. Utan det blir man lätt osynlig och det är knappast något bra läge i tuffa ekonomiska tider, säger Kerstin Sahlin-Andersson.

Men i den digra volymen finns inte en rad om biblioteken, ingenting, varken det anrika Carolina eller det nya Karin Boye-biblioteket nämns.

– Varför? Ja, det kan man verkligen fråga sig, säger Kerstin Sahlin-Andersson, professor i företagsekonomi, prorektor och ansvarig för biblioteksfrågor i universitetets ledning och dessutom med erfarenhet av utvärdering i sin egen forskning.

Hon säger att hon själv är förvånad att hon inte reflekterat mera över bibliotekens framvaro i det som annars utgör en enorm fokusering på utvärderingar och andra former av kvalitetsmätningar.

En förklaring är att begreppet bibliotek numera omfattar vitt skilda saker, olika från bibliotek till bibliotek.

I Uppsala finns exempelvis inte språkverkstäderna inom biblioteksorganisationen vilket bidrar till att det är svårt att hitta enhetliga mätmetoder för att göra jämförande utvärderingar av bibliotek.

– Om man jämför biblioteken med forskningssidan kan forskningen utvärderas med bibliometri, men någon sådan finns inte när det gäller biblioteken.

Däremot är som bekant bibliometri (mätningar av antalet publiceringar och citeringar i vetenskapliga tidskrifter) en uppgift som universitets- och högskolebiblioteken kan komma att ägna sig alltmer åt att utföra, för andra och för forskningen.

Och när och om hela biblioteken ska mätas, rankas och utvärderas måste man hitta modeller som kan tillämpas på IT-verksam-

heten likaväl som på kulturarvet, på hur biblioteken tar ansvar för samlingarna.

Nu har Uppsala universitets biblioteksverksamhet faktiskt förekommit i en svensk ranking, gjord på initiativ av förre rektorn vid Örebro universitet, Ingemar Lind, och professorn i historia, Thorsten Nybom. En ranking som enligt Kerstin Sahlin-Andersson visar att ”biblioteken är svåra att mäta”.

Uppsala kom långt ner på ranking-listan, vilket Sahlin menar kan bero på att biblioteken inte har någon egen finansiering utan får medel efter områden från olika fakulteter, det vill säga en decentraliserad finansieringsmodell.

– En av de viktigaste erfarenheterna från ”Koffen” är konsekvensen att det som mäts blir tydligare, mer uppmärksammat, säger Kerstin Sahlin-Andersson.

– Det vore sannolikt mycket bra för biblioteken om man börjar mäta och utvärdera också den verksamheten. Utan det blir man lätt osynlig och det är knappast något bra läge i tuffa ekonomiska tider. Redan nu innebär det decentraliserade finansieringssystemet att fakulteter tenderar att smita undan när frågan kommer upp: Vem ska betala för biblioteken?

Oklarheten kring bibliotekens uppgifter, tillhörighet och ”mätbarhet” märks också hos Högskoleverket.

– Biblioteken kommer fram väldigt lite i våra utvärderingar, de har hamnat i skymundan, säger Carin Olausson, handläggare vid Högskoleverket, som dessutom själv har arbetat som bibliotekschef vid en då nystartad högskola.

Carin Olausson berättar att det i Högskoleverkets utvärderingar har förekommit klagomål från studenter, som ska börja forska inom något nytt område, om att ingen litteratur om fältet finns i biblioteket.

Det har också hänt att en högskola som velat ha examensrätt inom ett område har nekats det med motiveringen att de inte har haft tillräckligt med litteratur i biblioteken.

– Men i stort är alla idag så nöjda med sina bibliotek, man kan kanske säga att hälsan tiger still. Bibliotekens kvantitativa kunskapslager uppfattas inte längre som intressant, det kan istället uppfattas som död materia, som ingen bryr sig om. Numera tänker man nog snarare så att man har biblioteket i knäet, i datorn. Om man ska raljera har det väl blivit praxis, både för lärare och studenter att gå direkt ut på nätet, att Google får konkurrera ut biblioteket, säger Carin Olausson.

För ungefär ett år sedan hade Högskoleverkets ledning möte med Forum för bibliotekschefer för att diskutera en mindre

utvärdering av biblioteken i förhållande till Bolognaprocessen (den process som ska underlätta studenters rörlighet i Europa, samt jämförbarhet av studieresultat).

Men i den omfattande kvalitetsbedömning av lärosäten som nu initierats finns inte biblioteken med. Hsv ska göra en fördjupad granskning av nio utvalda lärosäten och ska bland annat bedöma sådant som det interna kvalitetsarbetet.

– Vi kommer att granska vad ”kvalitet” innebär, så att ”kvalitet” inte bara blir ett ord som ledningen använder, säger Carin Olausson.

Men den sortens granskning gäller alltså inte biblioteken.

– Nej, vi kommer inte att fördjupa oss i någon biblioteksmiljö, istället kommer vi att träffa bibliotekschefer tillsammans med andra ansvariga inom de områden man kan kalla studentservice.

Beror då bibliotekens frånvaro på att inte ens Hsv riktigt vet hur eller om biblioteken ska mätas, om det är pedagogiken och studentservicen eller om det är samlingarna, arkiven, kulturarvet? Och på att inte universitets- och högskolebiblioteken själva är säkra på vilka huvuduppgifter de ska ha framöver?

Eller är det helt enkelt en fråga om ”hemmablindhet”? Att lärosätets bibliotek tas för givet? En hemmablindhet som innebär att man inte ser biblioteket som något att konkurrera med, när det gäller att locka studenter och forskare?

Det är en blindhet eller åtminstone ett synsätt som skiljer sig från de nordamerikanska lärosäten som Sverige annars drömmer om att konkurrera med och locka forskare ifrån.

Amerikanska universitet lägger nämligen stora pengar på att köpa europeiska sam-

lingar. I USA ger dessa hög prestige, alldeles oavsett digitaliseringen och uppfattningen att boksamlingar skulle vara ”död materia” eftersom ”allt finns på nätet”.

– När det gäller humaniora finns verkligen inte allt på nätet, säger Lars M Andersson, prefekt vid historiska institutionen vid Uppsala universitet.

För en tid sedan stack han ut hakan i en artikel i tidskriften Fokus genom att hävda att hans eget privata bibliotek är större än somliga högskolors. Han menar att också bibliotek måste kunna betraktas som excellenta och att universitet som Uppsala och Lund borde framhålla detta mera i vad som kallas varumärkesbyggande.

– Det talas mycket om forskningsanknytning, men det är svårt om man inte har ett stort och välsorterat bibliotek, säger han.

Och då talar han om faktiska boksamlingar och påpekar att den som är intresserad av exempelvis svensk historia absolut inte hittar ”allt på nätet”. Lars M Andersson tror inte heller att det låter sig göras genom att skanna in allt, det skulle kräva för mycket resurser i form av tid, pengar och personal.

– Jag är rädd att övertron på digitalisering innebär en risk att det som inte finns i fulltext på webben osynliggörs, att valet av vilken forskning man ägnar sig åt styrs av tillgängligheten på nätet.

Han önskar att biblioteken skulle finnas som en enhet direkt under rektor, vilket vore ett sätt att synliggöra verksamheten.

– Biblioteken borde betraktas som en konkurrensfördel, istället för att man som nu riskerar att ge upp sin gamla biblioteksidentitet, innan man har hittat någon ny.

MARIELOUISE SAMUELSSON

”Vilket trevligt
initiativ!”

Kafka

”Snygg
hemsida.”

Rimbaud

”En riktigt
bra grej det här!”

Goethe

DIXIKON . SE

Utvald litteratur på originalspråk

Ny rapport om informationsförsörjningen vid statliga myndigheter

Effektivitet och kvalitet genom bättre samordning

En bas-uppsättning av informationsresurser, förbättrad kontinuitet när det gäller att teckna ramavtal för inköp av tryckt material och vissa databaser samt ett utvidgat uppdrag för Kungl. biblioteket inom upphandlingsområdet – det är några förslag till hur myndighetsbibliotekens informationsförsörjning skulle kunna samordnas och förbättras. Dessa presenteras i en ny rapport från Svensk Biblioteksförning.

FOTO: LINUS HALLBERG

Riksdagens huvudkontor i Stockholm där också ett bibliotek finns, dock ej öppet för allmänheten.

EN FRAMTIDA nationell bibliotekspolitik handlar inte bara om bemannade skolbibliotek och samordnade insatser som kan synliggöra bibliotekens möjligheter. Det handlar också om hur man kan åstadkomma en effektivare informationsförsörjning i de statliga myndigheterna genom gemensamma upphandlingar och att samordna tillhandahållande av elektroniska basresurser till myndighetsbiblioteken.

På uppdrag av Svensk Biblioteksförning har Jakob Harnesk gått igenom upphandlingssituationen på de statliga myndigheterna och även gjort en jämförelse med de nordiska länderna, dvs Danmark, Norge och Finland. I dessa länder har man, till skillnad från Sverige, en helhetssyn på upphandlingar av elektroniska resurser. I Danmark, Norge och Finland kan samtliga statliga myndigheter om de så önskar ansluta sig till de nationella avtalen.

I Sverige är upphandlingsområdet mer splittrat. Det innebär bl a att en universitetsstuderande som efter avslutad examen börjar arbeta på en statlig myndighet riskerar som anställd få sämre tillgång till information än som student.

Under det senaste decenniet har bibliotekens roll och verksamhet på de statliga myndigheterna förändrats. Förenklat kan man säga att en förskjutning skett från samlingarna (böcker och tidskrifter) och biblioteks-

katalogen till mer fokus på användarna och den hjälp de behöver för att hitta till relevant information – dvs arbetsuppgifter som gått från det rutinmässiga till mer kvalificerat. Det kan handla om undervisning, handledning och hantering av elektroniska resurser men även avtals- och upphandlingsfrågor, upphovsrätt samt omvärldsbevakning.

Rapportens kartläggning omfattar 222 myndigheter. Universitet och högskolor ingår inte liksom biblioteksmyndigheter som KB, SLBA och TPB. Alltför små myndigheter med färre än tio anställda omfattas heller inte av kartläggningen. Bibliotek identifieras vid cirka 75 av de 222 myndigheterna. Med bibliotek menas i det här sammanhanget bra mycket mer än en fysisk lokal med böcker och tidskrifter: "Finns det en central funktion som hanterar inköp av elektroniska informationsresurser, tillgång till kvalificerad personal som kan utbilda myndighetens tjänstemän i informationssökning och en central strategisk funktion för omvärldsbevakning, då kan man med fog säga att det finns ett modernt och ändamålsenligt 'bibliotek'. Detta även om det saknas en boksamling eller en lokal...", slår rapporten fast.

Ansvar för att genomföra nationella upphandlingar av böcker, tidskrifter och vissa databaser på det statliga området har, enligt rapporten, under det senaste decenniet flyttat runt mellan olika myndigheter. Tex har nu Rikspolisstyrelsen åtagit sig upphandlingsarbetet för litteratur, svensk som utländsk, och ett nytt statligt ramavtal för böcker väntas träda i kraft maj/juni 2008. Även på tidskriftsområdet utförs statliga ramavtalsupphandlingar. Senast var det Skatteverket som utförde den upphandling som ännu gäller.

Ett förslag som rapporten lyfter fram är att en myndighet tar ett långsiktigt ansvar för att teckna statliga ramavtal för inköp av tryckta böcker och prenumerationer på tidningar och tidskrifter istället för att ansvaret flyttas runt. Det skulle skapa en bättre kontinuitet och på sikt en effektivisering av verksamheten.

När det gäller elektroniska informationsresurser saknas en gemensam upphandlande enhet för majoriteten av de statliga myndighetsbiblioteken, dvs de som faller utanför KB:s ansvarsområde. Inom KB:s ansvarsområde ryms 23 myndighetsbibliotek som är så kallade Samverkansbibliotek (vissa kriterier måste uppfyllas för att bli ett Samverkansbibliotek) och dessa kan ansluta sig till KB:s nationella upphandlingar av elektroniska resurser.

I det sammanhanget föreslås det i rappor-

ten att KB:s uppdrag inom upphandlingsområdet bör utvidgas genom att låta de statliga myndigheterna ansluta sig till de centrala avtalen. Detta var som bekant även den s k KB-utredningen (KB – ett nav i kunskaps-samhället, SOU 2003:129) inne på.

KB:s stora erfarenhet av att upphandla nationella avtal för elektroniska informationsresurser samt det faktum att KB ägnar en stor del av sin verksamhet åt samordningsfrågor på olika områden är några av de skäl som talar för en sådan lösning. Mot det hela talar att ett sådant utvidgat ansvar idag inte ingår i KB:s formella uppdrag.

I rapporten diskuteras också möjligheten att ta fram ett paket med allmänna informationsresurser/tjänster av "bas"-karaktär som efter upphandling finns tillgängliga för samtliga statliga myndigheter. Det skulle kanske underlätta för speciellt mindre myndigheter som kan uppleva det som komplicerat att välja, upphandla och tillgängliggöra e-tjänster. Nationalencyklopedin, Presstext, Mediearkivet, Artikelsök och Encyklopedia Britannica är exempel på vad ett sådant paket kan rymma avseende svenska och utländska informationsresurser.

Om KB skulle låta statliga myndigheter ansluta sig till de centrala avtalen kunde detta paket av databaser t ex ingå, menar rapportförfattaren.

HENRIETTE ZORN

FAKTA

Danmark: Elektroniska informationsresurser upphandlas nationellt inom ramen för Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek – en samarbetsorganisation mellan danska forsknings- och specialbibliotek. Upphandlingssamarbetet är öppet för samtliga statliga myndigheter.

Finland: Statlig inköpsamordning av elektroniska informationsresurser bedrivs inom det s k FinLib-konsortiet. Samarbetet är öppet för samtliga statliga myndigheter. Samtliga departement är anslutna liksom större myndigheter.

Norge: ABM-utvikling upphandlar e-resurser för bibliotek och myndigheter. Samtliga statliga myndigheter kan ansluta sig.

Kungl. biblioteket: Upphandlar sedan mitten av 1990-talet paket av e-tidskrifter och större databaser. Upphandlingarna sker inom ramen för Avdelningen för Nationell Samordning. KB administrerar centrala avtal med närmare 40 leverantörer av databaser, e-tidskrifter och uppslagsverk. Därutöver administrerar de nio ansvarsbiblioteken nationella avtal (som rör ämnesspecifika informationsresurser) med ytterligare 19 leverantörer.

40 universitets- och högskolebibliotek och 38 specialbibliotek, av vilka 23 är statliga myndigheter, är i dagsläget Samverkansbibliotek.

Myndighetsbibliotek
Förutsättningar, problem, utmaningar
Svensk Biblioteks-förening 2008

Välkommen till BIBBLAN, det nya bibliotekssystemet för Svenska bibliotek!

**Vi har marknadens enda fullständigt Internetbaserade
biblioteksdatasystem med Libriskoppling.**

Ingen inköpskostnad, inga uppläggningsavgifter!

BIBBLANs grunddriftkostnad är endast 3540 kr/år. Vid införande av BIBBLAN i ett ej datoriserat bibliotek minskar svinnet av biblioteksmedia och läromedel. Det blir **VINST** redan första året!

Vi bjuder dessutom på konverteringen av poster från de system där detta är möjligt, krävs lägst, 12 månaders avtal.

Bestämmer Du Dig nu att prova **BIBBLAN**, får du dessutom **3 månader helt gratis** och utan förpliktelser, 15 månader till priset av 12!

www.BIBBLAN.net

TRANAN IT-System – Falköping – 0515-145 50

I tillgänglighetens tjänst

Roland Esaiasson är inte rädd för att göra kaxigare. Förändringar och fler samarbeten ska göra myndigheten bättre än vad den redan är. Och det ska vara fokus på brukaren.

EFTER NÄSTAN ETT och ett halvt års väntan fick Talboks- och punktskriftsbiblioteket, TPB, i höstas äntligen en ny chef, Roland Esaiasson. När före chefen, Ingar Beckman Hirschfeldt, slutade våren 2006 efter 18 år på TPB, dröjde tillsättningen av en ny chef så pass länge att många i huset undrade om statsmakterna hade övergivit TPB. När så Roland Esaiasson slutligen utnämndes av regeringen till ny myndighetschef var det nästan lite som om Jesus själv klivit ner på jorden.

– Det var i och för sig trevligt. Även om det kanske var väl stora förväntningar på mig som chef, säger Roland Esaiasson när vi ses på hans arbetsplats intill Skogskyrkogården.

Han är en kulturintresserad person som bland annat spelat i bandet Tundra och som nu lämnat sin gamla hemstad Lund och jobbet på BTJ där han var affärschef för Böcker och AV-medier. Under sina 18 år på BTJ ansvarade han bland annat för talboksverksamheten och utvecklingsarbetet kring talbokens digitalisering. TPB hade han alltså redan kommit i kontakt med.

Roland Esaiasson har arbetat som chef i över 30 år och hans chefskarriär inleddes i ungdomsåren som patrulledare i scouterna.

– Det gällde att kunna entusiasmera och locka med sig de som kanske inte var lika övertygade om scouternas förträfflighet som jag var. Lite förenklat är det väl det som ledarskap handlar om, att gilla människor och att få med sig människor, säger Roland Esaiasson.

På TPB arbetar ett åttiotal medarbetare på olika sätt med att ge människor med funktionshinder tillgång till de medier som de behöver. Roland Esaiasson medger att det är en viss skillnad att kliva in i statsapparatusens arbetsstrukturer när man kommer från den mer kommersiella affärsvärlden.

Uppdraget han har från regeringen går ut på att försöka effektivisera och rationalisera TPB:s verksamhet, bland annat genom sam-

forts på sid 16

TPB har gott anseende. Enligt en undersökning som gjorts av Kairos Future anses myndigheten vara duktig på det man är satt att göra. Men det ska vara större fokus på brukarna, menar chefen för TPB, Roland Esaiasson.

CS LIBRARY 2.0

Den interaktiva bibliotekswebben

Biblioteket i mobilen!

Att kunna söka, reservera och låna om böcker via mobilen är inte längre bara en vision!

CS Library 2.0 gör Ditt bibliotek till en mötesplats på nätet. I stället för att hänvisa besökarna till en svårtolkad OPAC utförs all sökning, presentation och hantering av de personliga uppgifterna direkt i bibliotekets vanliga gränssnitt. Någon OPAC behövs alltså inte längre.

Till detta kan läggas unika möjligheter för besökarna att själva skriva in s.k. taggar, betyg, recensioner och topplistor. Besökarna kan delta i diskussionsgrupper, starta egna nätverk och umgås med varandra i ett särskilt community. Kort sagt allt sådant som besökarna efterfrågar av en modern webbplats.

Vill ni veta vad bibliotekssverige pratar om – besök då Umeåregionens gemensamma bibliotekswebb minabibliotek.se eller Stockholms stadsbiblioteks nya webb biblioteket.se. Båda dessa har haft stor påverkan på utformningen av CS Library 2.0.

Kontakta gärna Jakob Harnesk som ansvarar för Teknikhusets bibliotekssatsning.

Tel: 046-240 34 25, 0735-30 21 61. E-post: jakob.harnesk@teknikhuset.se

www.teknikhuset.se

arbeten med andra myndigheter. I dag har Taltidningsnämnden uppdraget att dela ut 126 miljoner kronor till inläsningar av dagstidningar till taltidningsformat. Tillsammans med TPB ska myndigheten utreda förutsättningarna till ökat samarbete för att förbättra möjligheterna vad gäller produktion och distribution av tidningar och litteratur.

– Det är angeläget att utveckla ett samarbete för att förenkla tillgängligheten för brukarna, säger Roland Esaiasson.

Troligen blir det fler projekt av typen ”Boken/Tidningen kommer” som innebär att talboken och taltidningen kommer via Internet direkt hem till användaren. TPB kommer även att göra en satsning för att infoavdelningen också blir en marknadsavdelning. En annan angelägen förändring som är på gång är att på ett ännu tidigare stadium välja ut de cirka 500 mest eftertraktade titlarna av skönlitteratur som läses in varje år. Där kan man samverka med förlag för att effektivisera verksamheten. Roland Esaiasson ska bli en träffa Svenska Förläggareföreningen och representerar för utgivarna av 300 ljudböcker.

Sitter du på en skatt?

DEVO har befriat en hel hög kulturskatter ur folkbibliotek och kungliga samlingar.

En av dessa är Umeå Universitetsbiblioteks RARA böcker – <http://rara.ub.umu.se>. Ring 054 22 14 55, så berättar vi mer om hur vi gör dina skatter tillgängliga för folket.

**Segla in på www.devo.se
Skepp å-hoj!**

– Planen är att försöka få med dem på tåget och anpassa den kommersiella inläsningen. Då kan även TPB:s produktion förbättras och snabbas upp genom fler digitala förlagor.

Förra året minskade talboksutlåningen från TPB för första gången. 146 748 talböcker lånades ut vilket är en minskning med fem procent jämfört med året innan. Kommunbiblioteken däremot fortsätter att låna talböcker i lika hög grad som tidigare trots att de fördubblat nedladdningen under samma tid – från 25 677 nedladdningar 2006 till 53 057 år 2007.

– Genom digitala biblioteket kan vi snabbt ge brukarna det som de vill ha. 53 000 vattenmärkta boktitlar som snabbt och portofritt kan laddas ner.

TPB-chefen vill samordna och fördjupa samarbetet med biblioteken för att bättre tillgängliggöra, tillhandahålla och vägleda. TPB vill också initiera fler samarbeten med andra aktörer, även kommersiella – projekt som skulle kunna förverkliga en mängd idéer.

– Vi måste vara tålmodiga och envisa som exempelvis när vi nu väntat ut Författarförbundet som var skeptiska till detta med att lägga ut cd-böcker som ljudfiler på grund av rädsla för illegal nedladdning. Ibland måste man ta jobbiga diskussioner för att nå målet. Det gäller att övertyga och få andra att upptäcka möjligheterna.

TPB har gott anseende. Enligt en undersökning som gjorts av Kairos Future anses man vara duktiga och duktiga på det man gör. Men det ska vara större fokus på brukarna menar den nya TPB-chefen.

– Just nu jobbar vi på att TPB ska utveckla och fördjupa servicen till studenter med olika läshinder.

Den största delen av TPB:s anslag kommer från Kulturdepartementet. Utbildningsdepartementets andel uppgår till 30 procent. Av cirka 45 000 talboksberättigade biblioteksbesökare är 80 procent synskadade, dyslektiker står för en femtedel av lånen. På webben är det tvärtom. Där är det 80 procent dyslektiker som lånar mot 20 procent synskadade. 3 000 studenter med läshinder har i dag anpassade medier för att klara studierna. Tillgängligheten ska vara uppnådd 2010, menar Roland Esaiasson.

– Dokumentläsaren Folke som läser in syntetiskt tal är på grund av sin snabbhet idealisk för den som studerar och läser facklitteratur eftersom man med hjälp av DAISY-strukturen kan sätta bokmärken och hoppa i texten som man vill. 40 procent av all studentlitte-

ratur går att utveckla så att man både kan se och lyssna – idealiskt för dyslektiker som ofta minns bättre genom att fler sinnen används.

Även Statens offentliga utredningar ska bli tillgängliga för personer med läshinder.

TPB har också prisats internationellt för sitt arbete med öppen källkod och för sin ledande roll i utvecklingen av DAISY-standard som används för att göra texter tillgängliga för personer med läshandikapp. En viktig del i framgången är principen med öppen källkod som låter fler vara med och utveckla standarden.

På TPB:s agenda står också att samverka mer med Talboks- och punktskriftsbiblioteken i de nordiska länderna.

– Vi kan exempelvis låna titlar ur den engelska facklitteraturen av varandra. Det internationella samarbetet är också ett led i arbetet med öppen källkod vad gäller tillgängliggörandet av det digitala biblioteket.

I dag finns det 20 miljoner användare av DAISY i världen. Här kommer även de kommersiella aktörerna in eftersom intresset för DAISY är stort. I mars kommer Microsoft att införa en ny funktion: Save as DAISY i sin nya version av Office Word. En stor nyhet för alla som vill producera texter i DAISY-format vilket förenklar för högskolor, producenter, förlag och myndigheter att tillgängliggöra information för läshandikappade.

– Ja, det är stort, konstaterar Roland Esaiasson nöjt.

Innan vi skiljs åt konstaterar vi att landets kulturminister besökt TPB. Det förra besöket av en kulturminister skedde för femton år sedan. En orsak till Lena Adelsohn Liljeroths besök kan säkerligen vara hennes egna erfarenheter av funktionshinder. Som bekant har hon nedsatt hörsel och hon har ofta låtit förstå att tillgänglighetsfrågor ligger henne varmt om hjärtat.

ÅSA EKSTRÖM

FAKTA ROLAND ESAIASSON

Ålder: 57 år

Familj: Käresta och tre vuxna barn

Boende: På Söder i Stockholm, Strängnäs och Lund

Senast lästa bok: Norrlands Akvavit av Torgny Lindgren

Senaste musikupplevelse: Ale Möller Band i Mästaren och Margarita på Stockholms Stadsteater

Bästa kulturupplevelse: Orphée på Kungliga Operan februari 2008, Jimi Hendrix på AF i Lund 10/9, 1967

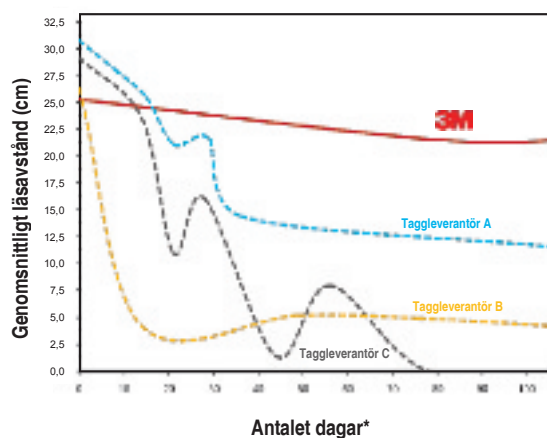
Sämsta kulturupplevelse: Förträngd och välsignat glömd

När är kultur som bäst: När den är gränsöverskridande

”Låt oss vara ärliga...
jag är inte samma RFID tagg som jag
var igår. Min läsbarhet har försämrats
och ingen i RFID systemet vill tala
med mig, och morgondagen
ser ut att bli en sjukdag.”

Alla RFID taggar är inte tillverkade på samma sätt

*Antalet dagar i en kontrollerad kammare med 95 % relativ fuktighet och en temperatur av 149 F (65°C) och testat deras läsavstånd periodvis under testets gång. Testdata kan fås mot förfrågan.

Hur länge kommer din RFID tagg att hålla?

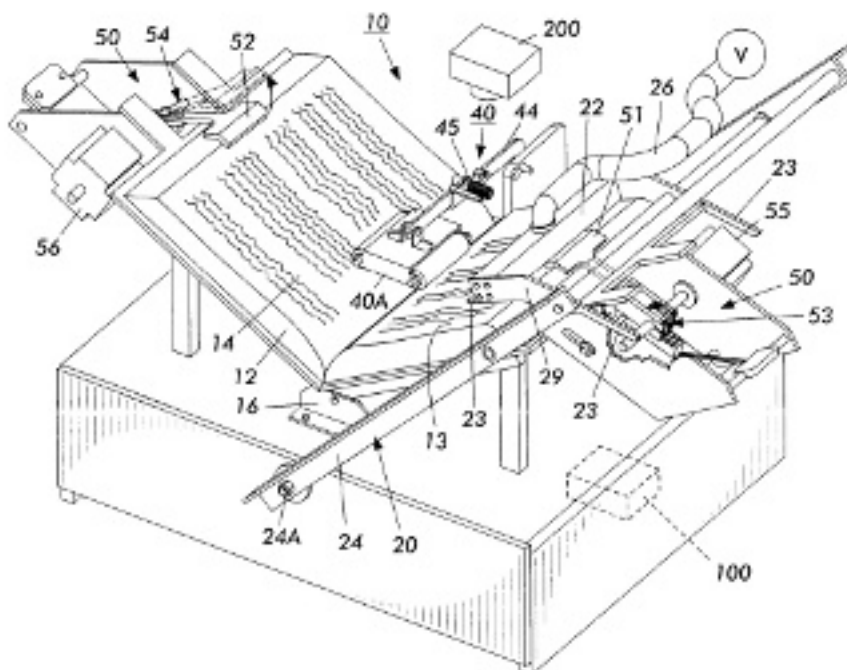
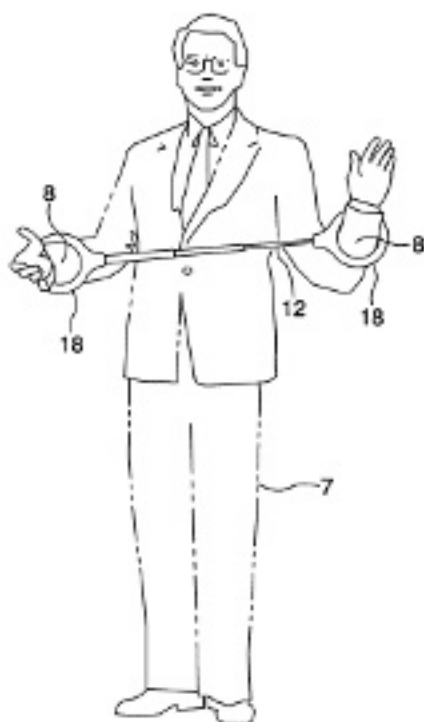
3M:s RFID taggar är tillverkade för krävande bibliotekslösningar för dagens bibliotek, där kravet är att de skall hålla i minst 15 år eller mer.

På 3M har vi i vårt elektroniklaboratorium skapat en miljö för att påskynda åldrandet av RFID taggar. Detta för att säkerställa att våra taggar motsvarar de krav som ställs på hållbarhet över tid. Resultaten är glasklara – 3M:s RFID taggar erbjuder inte bara bättre tillförlitlighet, de håller betydligt längre också. På grund av denna prestanda kan vi garantera att våra taggar håller lika länge som det material det är fäst på.

För att få mer information om våra tester och erfarenheter och för att läsa vårt informationsblad RFID 401 som behandlar kvalitet och tillförlitlighet. Besök gärna vår hemsida:
www.3M.com/us/library/rfidtag

Angelägen forskning om bibliotekarierna

Vad kan en bibliotekarie? Hur har yrket förändrats de senaste tjugo åren? Vad har yrkeskåren gjort för att hävda sin position i relation till användare och andra yrkesgrupper? Funderingarna kring bibliotekarieryrket är många. Anna Kåring Wagman, forskningsansvarig på Svensk Biblioteksförening, har skrivit en forskningsöversikt om bibliotekarietiden.

EN ÖVERSIKT AV forskningsläget kring bibliotekarieprofessionen visar att det inte är särskilt omfattande, men mycket intressant. Varje år publiceras ett par magisteruppsatser i ämnet och en handfull doktorander och disputerade forskare skriver om frågorna. Uppmärksamheten från andra discipliner än biblioteks- och informationsvetenskapen är begränsad. De senaste årens forskning har till stor del berört professionaliseringssträvanden och socialiseringsfrågor liksom vilken bild av bibliotekariernas arbetsuppgifter och kompetens som finns bland bibliotekarierna själva och hos andra. Det skrivs mer om folk- än om forskningsbibliotekarier.

Forskningsöversikten ger bilden av en yrkeskår som har svårt att sätta fingret på vad som utmärker deras kompetens, utöver vissa givna egenskaper såsom informationskompetens och kunskapsorganisation. Under-

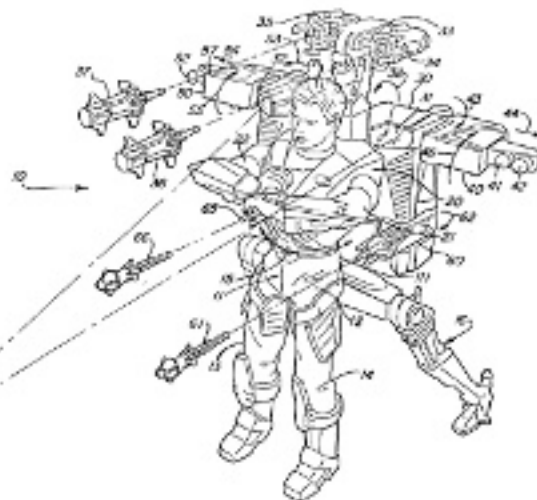
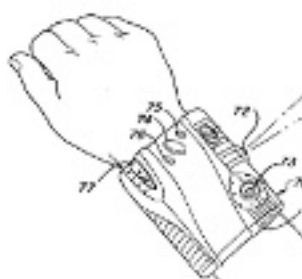
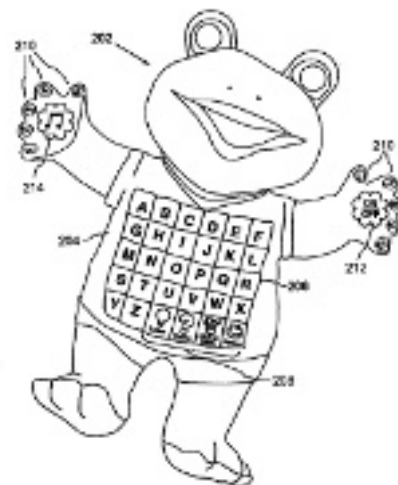
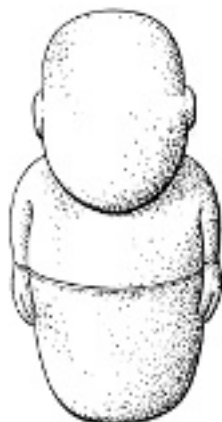
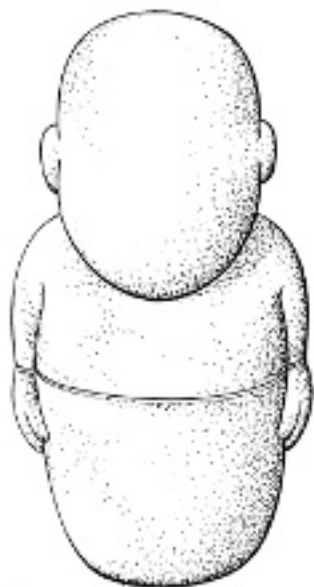
sökningarna visar en bredd i bibliotekariernas arbetsuppgifter och att dessa varierar mellan utåtriktade sysslor och arbete bakom kulisserna. Likaså innehåller arbetet såväl kontakter med användare och kolleger som enskilda arbetsuppgifter.

Det finns en spänning mellan yrkets praktiska och mer teoretiska sidor. Spänningen märks även bland bibliotekariestudenterna som tenderar att vara antingen praxis- eller teoriorienterade. Påfallande ofta framhålls personliga egenskaper och praktisk kompetens framför teoretiska kunskaper i diskussionen om vad en bibliotekarie bör behärska. Exempelvis efterlyser arbetsgivarna särskilt praktiska färdigheter och samarbetsförmåga när de ska anställa ny personal.

”FOLK” OCH ”FORSK” – IDENTITETER SOM BESTÅR. Forskningen belyser att det finns skillnader mellan folk- och forskningsbib-

liotekarier. Medan folkbibliotekarier arbetar mer med användare, har forskningsbibliotekarier fler rutinartade arbetsuppgifter som indexerings och elektronisk publicering. Arbetsgivarna formulerar delvis olika krav vid anställningen av folk- respektive forskningsbibliotekarier – exempelvis önskar man sig språkkunskaper hos forskningsbibliotekarier medan man efterfrågar kompetens för ansvars- och utvecklingsarbete hos folkbibliotekarier. De blivande bibliotekarierna identifierar sig dessutom redan under studietiden som antingen folk- eller forskningsbibliotekarier.

Frågan om hur lika folk- och forskningsbibliotekariernas arbetsuppgifter är, om det ska finnas olika utbildningar och om man tillhör en och samma profession har diskuterats länge och givits varierande svar. Under 1950- och 1960-talen framhölls den gemensamma utbildningen, medan argumenten

för separata utbildningar var fler under 1970- och 1980-talen. Under 1960- och 1980-talen var upplevelsen av att tillhöra en och samma profession starkare och även under de senaste åren har utvecklingen pekat på ett närmande, exemplifierat av en sammanhållen utbildning och en gemensam intresseorganisation.

"DATAKILLEN" OCH "TANTERNA". Yrket rymmer såväl traditionella som nyare arbetsuppgifter. Många har kvar sin identitet i klassiska bibliotekariesysslor som att förmedla litteratur eller arbeta folkbildande. Samtidigt ställs många nya krav på användaranpassning, på ekonomisk rationalitet och på en öppenhet inför nya medier och genrer. Till de sedan länge etablerade kulturförmedlar-, ämnesspecialist- och dokumentalistrollerna har därför lagts funktioner som informationsorganisatör, informationsförmedlare

och upplevelseförmedlare, för att använda den danske forskaren Anders Øroms termer.

I synnerhet den tekniska utvecklingen har inneburit en utmaning för bibliotekarieryrket. Många har anammat de nya arbetsuppgifterna med nyfikenhet medan andra har svårt att ta till sig "det nya". Den moderna tekniken har fått manlig kodning och knyts dessutom till den yngre generationen – "datakillen" ställs mot "tanterna" när den nya tekniken diskuteras. Några menar att yrket har förändrats i grunden av den nya tekniken. Samtidigt anser andra att arbetet är detsamma som tidigare och att det endast är verktygen och medierna som har förändrats. Ytterligare andra menar att spänningen mellan den tekniska utvecklingen och bibliotekariarbetets mer humanistiskt inriktade sidor är kännetecknande för yrket som sådant och alltid kommer att finnas kvar. Ibland sätter dessa två sidor av yrket krokben för var-

andra. Men ibland leder spänningen fram till nya, kreativa lösningar.

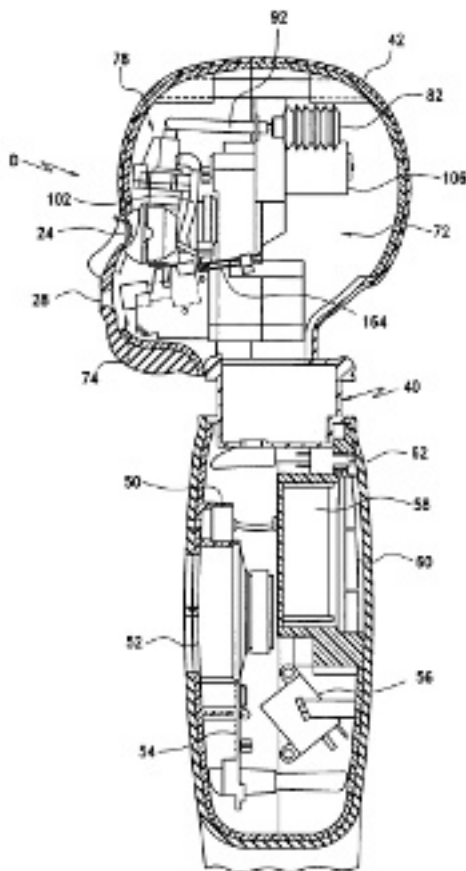
Forskningen belyser att en del upplever att yrket avintellektualiserats eller "banaliserats" de senaste åren. Fokus på verksamheternas innehåll och kvalitet upplevs ha ersatts av ett intresse för verksamheternas form och för ekonomiska och tekniska frågor. Förändringarna har hos några grupper lett till en bristande helhetssyn. Den nya tekniken kan ge en skenbar upplevelse av sammanhang eftersom man genom tekniken kan följa hela arbetsprocesser, men frågan ställs om ett sådant tekniskt processperspektiv kan ersätta en innehållsmässig helhetssyn.

BRISTANDE RESPEKT FRÅN OMVÄRLDEN. Översikten visar att svenska bibliotekarier, precis som kollegor i andra länder, ofta upplever att de har svårt att få tillräcklig respekt från omvärlden. Det kan finnas flera förkla-

ringar till det. En är att bibliotekariernas kompetens är bred och att det därför är svårt att ge en enkel bild utåt av vad yrkeskåren kan. Ökad specialisering skulle kanske göra det lättare att berätta om yrket men det skulle samtidigt gå stick i stäv med arbetets sedan länge karakteristiska spännvidd. En annan förklaring är att utbildningarna fortfarande är relativt okända. Forskningen har kunnat visa att arbetsgivare uppskattar den kompetens som bibliotekarierna har men att de har en negativ bild av utbildningarna. Arbetsgivarna har dåliga kunskaper om utbildningarnas innehåll och fokuserar på det som de tror *inte* ingår. En tredje förklaring kan vara att bibliotekarierna är så starkt förknippade med bibliotekslokalen att utomstående bara tänker på dem som personer som arbetar på bibliotek och inte på vad de gör. Samtidigt är biblioteket ett starkt varumärke som för med sig många positiva associationer och att distansera sig från biblioteksbegreppet skulle som bekant inte vara okomplicerat. Ytterligare en orsak kan vara att bibliotekarie är ett kvinnodominerat yrke och därför – i likhet med andra kvinnodominerade arbeten – har svårt att nå hög samhällslig status. Det finns dock få undersökningar med genusperspektiv och den forskning som finns tyder på att könsarbetsdelningen eller yrkets kvinnodominans sällan diskuteras av bibliotekarierna själva.

Forskningen om bibliotekarieryrket som en relations- och välfärdsprofession lyfter fram att bibliotekariarbetet till stor del inbegriper möten med olika aktörer samt att biblioteken är en del av den offentliga sektorn och därmed konkurrerar med andra offentliga verksamheter. Bibliotekarierna är därför tvungna att kunna redogöra för bibliotekens funktion och sin egen insats på ett abstrakt men samtidigt enkelt och lättillgängligt sätt för till exempel användare, politiker, tjänstemän och journalister. De måste med andra ord betrakta sin egen verksamhet med en utomståendes ögon och beskriva den med ord som är begripliga för någon som inte är så insatt i biblioteksfrågor.

I det sammanhanget är det intressant att konstatera att inläsning och omvärldsbevakning (exempelvis hålla sig à jour med vad som pågår inom biblioteks- och bibliotekarievärlden) enligt en magisteruppsats tar en mycket liten del av bibliotekariernas arbetsvecka i anspråk, närmare bestämt knappt en tjugondel av arbetstiden. Det finns således inte så stort utrymme för bibliotekarierna att under arbetstid reflektera kring sin egen roll eller kring utvecklingsfrågor.

VARKEN BESSERWISSELLER INTET-SÄGANDE. Relationen till användarna diskuteras av flera författare. Inte minst har användarnas möjligheter att på egen hand söka information inneburit en ny situation för bibliotekarien som i och med detta förlorat sin expertroll. 2000-talets bibliotekarie varken kan eller vill vara en "besserwisser", men vill inte heller förhålla sig helt passiv. Många formulerar en tredje möjlig väg, som bygger på ömsesidig respekt och på dialog mellan bibliotekarien och användaren. I ett sådant möte är bibliotekarien säker på sin egen kompetens och på vad han eller hon kan bidra med, men upplever inget behov av att pracka på användaren sina åsikter. Ett exempel som ställer frågan på sin spets är det känsliga mötet mellan forskningsbibliotekarien och forskaren: Hur kan bibliotekarien agera som expert i relation till en specialist?

Ömsesidig respekt och en förståelse för i vilket sammanhang informationen producerats och hur forskaren använder densamma kan göra mötet fruktbart för båda parter.

Är bibliotekarieryrket över huvud taget en profession? Ja, svarar vissa med hänvisning till kriterierna att bibliotekarierna har en fackmannamässig relation till användarna, en målsättning att arbeta för det allmännas bästa, en gemensam yrkesidentitet, en numerära akademisk utbildning och en framväxan-

de biblioteks- och informationsvetenskaplig kunskapsbas. Nej, svarar andra med hänsyn till att bibliotekarierna i första hand förmedlar kunskap som andra framställt i stället för att producera egen. Man pekar också på arbetets förhållandevis praktiska karaktär och på att omvärlden inte alltid betraktar bibliotekarierna som professionella auktoriteter, vilket brukar betraktas som utmärkande för en profession. Yrket har i stället karakteriserats som en semiprofession, vilket betecknar ett kvalificerat yrke som inte uppfyller samtliga krav på att vara en profession enligt de klassiska kriterierna.

Diskussionen om huruvida yrket är en profession eller inte är numera inte särskilt intensiv. I stället intresserar man sig för hur representanter för bibliotekarietårn agerar för att hävda sitt yrke: hur man mutar in ett kunskapsområde som sitt eget, hur man avgränsar sig gentemot andra yrkesgrupper och hur man använder forskning och utbildning som medel för att nå sina mål. Exempelvis har fackförbundet DIK försökt formulera yrkets kärnkompetens och mjuka upp dess koppling till bibliotekslokalen. Däremot har DIK inte i någon större utsträckning intresserat sig för kvinnodominansen inom yrket och vad den kan betyda för dess ställning.

Bibliotekarierna har även på andra sätt försökt försvara sin status. I takt med användarnas ökande förmåga att söka information på egen hand, har bibliotekariens tidigare expertroll försvagats. Parallellt med förändringarna har bibliotekariens uppgift omformulerats till att analysera användarens behov, att bedöma olika källors kvalitet och att lära ut ett korrekt sökbeteende. Ett särskilt vokabulär har utvecklats för ändamålet. På så sätt har bibliotekarierna försökt behålla sitt kunskapsmonopol och sin roll som experter i relation till användarna.

ETT ANGELÄGET FORSKNINGSMRÅDE. Som framgått tar alltså litteraturen upp många problem och uppsatserna och avhandlingarna kan ibland upplevas som nedslående läsning. Samtidigt finns det mycket som är hoppingsgivande, såsom försöken att sätta ord på sin kompetens och en tydligare och mer kommunikativt inriktad relation till användarna. Likaså framgår det att bibliotekarierna är en ambitiös yrkeskår med höga krav på sig själva.

Dessutom är själva stötandet och blötandet av frågorna positivt. Modern teknik, nya medier, skiftande direktiv och snävare ekonomiska ramar (åtminstone för folkbibliotekens del) har präglat de senaste tio, tjugotio åren. Nu när dessa förändringar börjar sätta

sig, lyfter yrkeskåren blicken och frågar sig vad som finns kvar av det gamla och vad som är nytt, vad som egentligen ska utgöra bibliotekariers verksamhetsområde och hur man ska relatera till aktörer i sin omgivning. Forskningsläget tyder på att det är en process som i allra högsta grad är pågående. Den förefaller emellanåt vara ganska smärtsam, men är förmodligen oundviklig med tanke på de snabba förändringar som präglade de senaste decennierna. Och den är inte bara oundviklig, utan också positiv: bibliotekarierna kan betraktas som en orädd yrkesgrupp, eftersom de vågar vrida och vända på sin egen yrkesroll och ställa svåra frågor, inte minst till sig själva. Den forskning som finns bidrar till att belysa processen på ett mycket lovligt sätt och ytterligare forskningsinsatser skulle kunna medverka till att underlätta yrkeskårens utveckling och öka dess möjligheter att leva upp till sina höga ambitioner.

Med utgångspunkt i forskningsöversikten märks däremot en avsaknad av tid för reflexion. Mycket av de senaste årens biblioteksdiskussioner har handlat om form och mindre om verksamheternas innehåll. Bibliotekarierna ges lite tid till eftertanke och utvecklingsarbete på arbetstid och många efterlyser en helhetssyn och beskrivningar av vilken roll biblioteken och därmed bibliotekarierna ska spela.

Bristen på utrymme för eftertanke och diskussion om yrkets innehåll kan vara en bidragande orsak till att man har svårt att sätta fingret på sin kärnkompetens och till att bibliotekarierna ibland är osäkra på vad de kan bidra med i mötet med användarna. Det kan också vara en förklaring till att det kan vara komplicerat att förmedla yrkets relevans till utomstående – enstaka berättelser om bra verksamheter eller bibliotekarier slår helt enkelt inte an en sträng hos utomstående. Utrymme för diskussioner om biblioteksverksamheternas innehåll och om vad bibliotekarier kan bättre än någon annan yrkesgrupp, hur biblioteken kan placeras in i ett större sammanhang och hur bibliotekarien själv bidrar till den helheten, skulle däremot kunna ge såväl resonans hos beslutsfattare som större tydlighet inåt och ett ökat självförtroende i relation till användarna.

ANNA KÅRING WAGMAN

utredare Svensk Biblioteksforening

Forskningsöversikten är skriven på uppdrag av Svensk Biblioteksforenings utvecklingsråd för ledning, profession och organisation under ledning av Catta Torhell. Hela rapporten kan beställas från Svensk Biblioteksforening eller laddas ned från hemsidan www.biblioteksforeningen.org

EBSCO tillhandahåller Open Access-portal för utvecklingsländer

Open Science Directory är en portal med tillgång till 20 000 vetenskapliga Open Access tidskrifter. Portalen som baseras på tjänsten EBSCO A-to-Z® har utvecklats i samarbete med EBSCO och Hasselt universitet i Belgien för universitet och forskningsinstitut i utvecklingsländer och är tillgänglig för alla!

Portalen innehåller Open Access-samlingar och tidskrifter som är delar av specifika samlingar såsom Hinari (inklusive DOAJ), Agora och OARE. Andra samlingar som kommer att läggas till inom kort är INASP-PERI, eIFL och eJDS.

För mer information, se: www.opensciencedirectory.org

EBSCO
INFORMATION SERVICES

Elektroniska &
tryckta tidskrifter

Hantering & tillgång
av e-resurser

Referens- &
fulltextdatabaser

E-böcker

Skönlitteratur i utbildningen

– för den som vill

Sedan hösten 2007 erbjuder Högskolan i Borås ett antal fristående kurser med litteraturanknytning inom ramen för Bibliotekarieprogrammet. Ett framsteg för alla dem som kämpat för att få in skönlitteraturen och litteraturförmedling som en del i grundutbildningen till bibliotekarie. Men det handlar om valbara kurser, inga obligatoriska.

HÖSTEN 2006 bildades Nätverket för skönlitteratur (NÄFS). Det var författare, kritiker, litteraturvetare och bibliotekarier som gick samman i ett nätverk för att stärka skönlitteraturens ställning på folkbiblioteken. Bakgrunden till nätverket var att man ansåg att det litteraturpedagogiska arbetet på folkbiblioteken hamnat i skymundan under det senaste decenniet. Den tekniska utvecklingen har prioriterats och det har skett på bekostnad av arbetet med skönlitteratur.

En av de frågor som nätverket har drivit är att få de högskolor och universitet som ger utbildning i biblioteks- och informationsvetenskap att införa litteraturförmedling som ett led i grundutbildningen och fortbildningen av bibliotekarier.

Fortfarande är det så att skönlitteratur eller litteraturförmedling inte är obligatoriska inslag när man utbildar sig till bibliotekarie. Men ett steg på vägen är det smörgåsbord av valbara och fristående kurser med litteraturanknytning som sedan hösten 2007 erbjuds inom ramen för Bibliotekarieprogrammet vid Högskolan i Borås. Det är ett led i den utbildningsreform enligt Bologna-modellen som genomförts i Sverige men också i högskolans ambition att profilera sig som ett professionslärosäte. Det kan också ses som ett svar på den kritik som framförts under många år om skönlitteraturens svaga ställning i bibliotekarieutbildningen.

I början av 1990-talet skedde en akademisering av utbildningen där man lade stort fokus på ämnet biblioteks- och informationsvetenskap. Idag betonar man utbildningen tydligare mot ett tänkt yrkesfält genom tre program på kandidatnivå: Bibliotekarieprogrammet, Informationsspecialistprogrammet och Informationsarkitekturprogrammet.

– Den akademiska inriktningen finns fortfarande kvar men idag har Högskolan i Borås ambitionen att vara tydligt professionsanknuten. Utbildningarna har fått kritik för att skönlitteratur inte har ingått, att utbildningen har fjärrat sig från folk- och skolbibliotekens vardag där det i mångt och mycket handlar om att förmedla litteratur.

– Idag erbjuds ett antal valbara kurser inom Bibliotekarieprogrammet som anknyter till skönlitteratur och det finns ett program som riktar sig till yrkesbibliotekarier – det är stor skillnad mot tidigare när man blev magister i biblioteks- och informationsvetenskap, säger Kersti Nilsson, lektor på Institutionen för biblioteks- och informationsvetenskap i Borås.

Bland de kurser man kan välja mellan finns t ex Litteratursociologi (7,5 högskolepoäng) – en kurs som ger en introduktion av litteraturens ställning och funktion i samhället med särskild betoning på bibliotekets roll och uppgift. Andra kurser som finns är bl a Genrekunskap (7,5 hp) som tar ett helhetsgrepp på all förekommande vuxenlitteratur på allmänna bibliotek, läsvanor och läsarstudier och Förmedlingsperspektiv (7,5 hp).

– Vi har den här terminen också en fristående kurs, Litterära genrer, som erbjuds på halvfart (15 hp) på kvällstid. Nästa termin ska den erbjudas för distansstuderande, säger Kersti Nilsson.

Under planering är också ett "Kulturmasterprogram" med litteraturanknytning.

Kritiken mot utbildningarnas bristande intresse för skönlitteratur och litteraturförmedling resulterade för ett par år sedan i det så kallade MUSA-projektet – distanskurser i skönlitterärt arbete som erbjuds intresserade bibliotekarier som vill utveckla sitt sätt att jobba med skönlitteratur på biblioteken. Projektet är ett samarbete mellan ett antal

regionbibliotek och Svenska Akademiens Nobelbibliotek och stöds av Kulturrådet. MUSA (Metodutveckling i Skönlitterärt Arbete) är nu inne på sin tredje och sista omgång – 2007/2008 har kursen genomförts i Skåne – och projektet avslutas nu till våren. En utvärdering kommer då att göras av hela projektet och den ska vara klar den 1 maj.

Vid NÄFS regionmöte tidigare i år fanns representanter från utbildningarna i Borås och Växjö på plats men några planer på att i någon variant införliva MUSA i utbildningarna finns inte, enligt Kersti Nilsson.

– Det diskuterades olika möjligheter och lösningar men ingenting bestämdes då. Utan då får MUSA i så fall återkomma till utbildningsanordnarna med förslag som kan diskuteras vidare.

Och intresset för det nya programmet Informationsarkitektur som i Borås ges i samarbete mellan Institutionen för Biblioteks- och Informationsvetenskap/Biblioteks-högskolan och Institutionen för data- och affärsvetenskap, har hittills inte varit så stort.

– Tillströmningen har inte varit så bra. Men det är nytt och det tar tid att arbeta in en ny utbildning, innan studenterna får upp ögonen för det. Vi räknar med att antalet sökande kommer att öka, säger Kersti Nilsson.

HENRIETTE ZORN

ANNONSERA I BBL!!!

Annonsstopp

BBL NR 4 21 apr

BBL NR 5 26 maj

BBL NR 6 (TIDSKRIFTSNUMRET) 22 aug

BBL NR 7 19 sep

BBL NR 8 17 okt

BBL NR 9 14 nov

BBL NR 10 5 dec

Några prisexempel:

1/1-SIDA 10.200:-

1/2-SIDA 7.000:-

1/4-SIDA 4.650:-

Priserna inkl. 4-färg

Ring eller mejla BBL:s annonschef

Bo Eriksson

08-717 43 57

070-714 90 55

bo.erikssonmedia@telia.com

Synpunkter på artiklar i detta nummer eller på tidningen som helhet?

Mejla BBL!

redaktionen@bbl.biblioteksforeningen.org

Snälla bibliote

Eurobib Direct lanserar succé-möblerna från danska bObles!

bObles-paket I, pastell

- 2 krokodiler, 6 lager, grön/limb
- 1 kyckling, 6 lager, grön/limb
- 2 grisar, 6 lager, röd/rosa
- 1 gris, 3 lager, röd/rosa
- 1 vepa med upphängning (se bild) och 5 äventyrsböcker om figurerna följer med utan extra kostnad

23395 bObles paket I 3.090:-

Vepa →

← Illustrationer från böckerna.

Barnmöbler i en enkel, kreativ design, formade på ett sätt som gör dem oemotståndliga att leka med. Glädjespridare som har allt. De är gjorda för att sitta på, leka med, surfa, rulla, gunga, ligga på, spännande att leka med och inte minst – roliga att se på. bObles har mottagit en rad internationella priser sedan de lanserades 2006. Bland annat Formidable 2006 i Stockholm för innovativ, kreativ och säljande design.

Materialet är hårt EVA skum och innehåller garanterat inga giftiga ämnen eller phtalater.

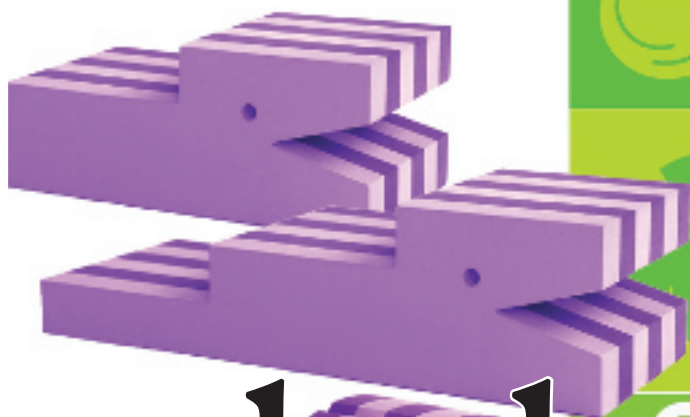
Paketpris

3.090:-

I en större bibliotekslokal gör inte en eller två bObles-djur någon större effekt. Därför har vi satt samman två olika paket som passar till offentligt bruk. Detta gör att vi också kan sänka priset per möbel. Vill du ha någon av de övriga bObles-djuren eller hellre köpa möblerna separat, besök vår nätbutik www.eurobib.se

Beställ direkt! www.eurobib.se

Kampanjpriserna gäller för beställningar gjorda senast den 9 maj 2008. Alla priser är exklusive moms och frakt.

bObles-paket II, lila/blå

- 2 krokodiler, 6 lager, lila/ljuslila
- 1 kyckling, 6 lager, lila/ljuslila
- 2 fiskar, 6 lager, blå/ljusblå
- 1 fisk, 3 lager, blå/ljusblå
- 1 vepa med upphängning (se bild) och 5 äventyrsböcker om figurerna följer med utan extra kostnad.

23396 bObles paket II 3.090:-

*Vepa och
äventyrsböcker
ingår i varje
paket utan
extra kostnad*

k, glada barn!

*Miljökassar – också ett sätt
att visa omsorg om barnen.*

10%

Tygkasse med axelremmar

Kasse med 770 mm. långa axelremmar.
Motiv Boken.
Format B380 x H420 mm. utan bälg.
Material Kraftig, naturfärgad bomull.
Enhet 50 st.

2905 Boken, axelrem 894:- **NU 805:-**

Bärkasse i papper.

Bärkasse i papper.
Motiv Refill.
Format B320 x H435 mm.
Bälg 130 mm.
Material Kraftig papp.
Enhet 200 st

2918 Refill, papp 837:- **NU 753:-**

10%

NYHET! Bokstöd Hold-on

Greppvänligt bokstöd
Format D148 x H205 mm.
Material Stålpå, vit- eller svartlackerad.
Enhet 10 st.

3235 vit 410:- **NU 376:-**
3236 svart 410:- **NU 376:-**

**Nu
376:-**
10 st

Eurobib[®] direct

Högre krav på informationens tillgänglighet

Globalt är utmaningarna förvånansvärt lika

Stefan Benjaminsson, bibliotekarie på Göteborgs universitetsbibliotek, besökte i höstas en ILDS-konferens i Singapore.

SUMMERADE VERKAR de flesta problem enkla att lösa, men så är det naturligtvis inte alltid. I höstas ägde den tionde internationella ILDS-konferensen (Interlending & Document Supply) rum, denna gång i Singapore. Ämnen för konferensen handlade i stora drag om samarbete, tekniska lösningar och copyright, men kanske främst om användarorienterade ambitioner.

Låt oss börja med att summera problemen. Biblioteken får en allt högre ekonomisk belastning i form av ökade kostnader och minskade inkomster. Samtidigt pågår en konstant teknisk utveckling som förvisso löser en del problem men som även gör att användarna ställer allt högre krav på informationens tillgänglighet. Leverantörerna, som ofta är företag med krav på vinst, använder sig av de juridiska möjligheterna, främst genom copyrightlagstiftning, för att försvara sina rättigheter att inte skiljas från informationen gratis.

Mike McGrath, redaktör på tidskriften *Interlending & Document Supply*, försökte i konferensens inledningspresentation analysera hur omvärldens förändringar påverkar Document Supply (DS), vilket visade sig vara invecklat. DS minskar över hela världen med få undantag, och det är svårt att identifiera alla avgörande faktorer. Han menade dock att tidskriftspaketet, de så kallade Big Deals, var den viktigaste bidragande faktorn till minskningen. De stimulerar användandet av de tidskrifter som ingår i tidskriftspaketet; den direkta tillgängligheten och browsing-möjligheten är tillräckligt attraktiva egenskaper för att göra användaren motvillig till att använda sig av traditionell DS. De vill ha omedelbar tillgång till elektroniska dokument. En annan sida av tidskriftspaketet är kostnaden som belastar biblioteken.

En intressant aspekt av det hela framfördes av Dr. Harald Müller från Library of the

FOTO: STEFAN BENJAMINSSON

Singapores nationalbibliotek, som tornar upp sig i bakgrunden av hotell Raffles, strävar efter att lägga ut så mycket av bibliotekets digitala resurser som möjligt på Internet för att där nå sina användare.

Max Plack Institute. Han gick igenom de senaste årens copyrightproblematik i ett antal länder och hänvisade till FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och då i synnerhet artikel 19, i vilken det förs fram att varje människa har rätt att "söka, ta emot och sprida information". Han ställde denna erkända rättighet mot det faktum att möjligheten att ta del av information ofta kostar pengar. Hans egen presentation skulle ha kostat honom minst 800 Euro, och han ställde frågan: "Innebär det här att den fria informationen bara är något för de rika?"

Även om både McGrath och Müller talade för Open Access gjorde de också klart att detta inte var hela lösningen. Det finns all anledning att fortsätta att diskutera Müllers frågeställning om informationsfrihet för att inte riskera att hamna för djupt i ett informationens klassamhälle.

Trots dessa negativa synpunkter är det

bestående intrycket av konferensen en anda av optimism och framtidstro. Tydligast blev kanske detta i Ngian Lek Chohs, direktör vid Singapore National Library, presentation. Hon berättade om Singapores nationalbiblioteks försök att nå låntagarna genom den tekniska utvecklingen. Användarna vill ha sin information digital och via Internet. Kan inte biblioteket tillhandahålla informationen hämtar de den någon annanstans. Detta har lett till att Singapores nationalbibliotek har sett över sin låntagarservice inklusive ILDS. Choh sammanfattar Singapores nationalbiblioteks tanke med: "När användare surfar på Internet och finner bibliotekets resurser vid sökningen kommer de att guidas tillbaka till biblioteket." Därför strävar man efter att lägga ut så mycket av bibliotekets digitala resurser som möjligt på Internet för att där nå sina användare. När allt är implementerat kommer ILDS vara en del av nationalbibliotekets

Resource Discovery-Value Chain, vilket innebär att de kan få materialet hemskickat, eventuellt mot en avgift. Man har således en starkt användarorienterad filosofi.

Allra mest positiv till framtiden var dock Ceril Oberlander, från University of Virginia Library, som i sann Bibliotek 2.0-anda såg användarkrav och teknisk utveckling som enorma möjligheter för biblioteken. Nyckelord för honom var dels samarbete, inte bara på regional nivå utan även på global nivå, dels en bejakande inställning till de förändringar som finns. All vår kompetens på biblioteken är ingenting värd om den inte kommer våra användare till del: "Discovery isn't our problem – delivery is."

Detta återkom Patricia Stevens från PWS-Services till i den avslutande presentationen. Biblioteken måste fundera på hur resursdelning av information kan fungera bäst, inte för biblioteken och bibliotekarierna utan för biblioteksanvändarna. Hon poängterade vikten av att sätta in servicen där användarna faktiskt är och inte där man vill att de ska vara, och att fokusera på att tillfredsställa användarens behov hellre än att strömlinjeform arbetsflödet för personalen.

Världen må vara stor men ILDS-företeelsen skiljer sig uppenbarligen inte mycket mellan länderna. Man är förvånansvärt överens om vilka problem som finns och vilka framtidsvisioner man bör ha som ledstjärnor. ILDS handlar inte om att finna rätt information, rätt bok, rätt artikel. Det handlar om att se till att användaren *får* rätt information. Och "få" innebär här inte bara att få tillgång till genom att komma till biblioteket utan framför allt att få information direkt till sig, i digital form via Internet eller via post. Det är på detta sätt som användaren kan ta del av mycket annat i sitt liv: När hon köper böcker eller musik på Internet och får dessa som en fil att ladda ner eller hemskickat per post. Är det egentligen så ologiskt att användaren kräver samma sak

Detalj från templet Thian Hock Keng i Singapore.

av sitt bibliotek? Speciellt med tanke på att tekniken för att klara av detta oftast finns. Det handlar om bibliotekens inställning till användarens informationsbehov, en åsikt som framkom vid ett flertal tillfällen under konferensen.

Naturligtvis finns det en ekonomisk aspekt av det hela också, men med tanke på vad användarna kräver och vill ha får ekonomin inte vara den första och enda avgörande faktorn. Det är kanske dessutom en faktor som måste motarbetas för att inte hamna i en situation där det, som Harald Müller befarade, bara är de rika som har råd med fri information.

Det som annars genomsyrade konferensen var olika typer av samarbete, inom nationer och mellan nationer, vilket visar att just samarbete är av vikt för bibliotek. ILDS bygger på att bibliotek delar med sig av sin informa-

tion, men även genom att dela med sig av sina låntagare och av sina erfarenheter kan biblioteken bli en starkare aktör på ILDS-fältet.

Tillbaka i vardagen i Sverige reflekterar jag över två saker: Dels att biblioteken har en delvis otacksam uppgift att sitta som intermediär mellan höga användarkrav och juridiskt välskyddad information, dels att visionerna faktiskt är både rimliga och nödvändiga. Vi hjälper inte våra användare om de är missnöjda. Därför är det vår uppgift att göra dem nöjda. Enkelt? Kanske inte, men som flera deltagare sa: tekniken för att göra detta är sällan problemet. Det är vår egen inställning som är det. Vilja och inställning är gratis, och samarbete kostar i regel inte mycket.

STEFAN BENJAMINSSON

bibliotekarie, Göteborgs universitetsbibliotek

Utvecklingen av den europeiska kulturarvsportalen:

Höga ambitioner – många problem

I oktober i år beräknas en prototyp vara färdig att visas för allmänheten. Men redan nu föreligger en så kallad Maquette, dvs ett slags modell av hur den framtida europeiska kulturarvsportalen kan komma att se ut och fungera. Kompatibilitetsproblem, upphovsrättsliga ersättningar och kanske framför allt tillgång till mer digitaliserat material, är några av de frågor som måste hanteras på vägen.

VI HAR skrivit om det i dessa spalter förut: projektet kring det stora digitala europeiska biblioteket där Europas samlade kulturarv ska göras tillgängligt under en flerspråkig portal.

För cirka två och ett halvt år sedan presenterade EU-kommissionären Viviane Reding initiativet i2010: Digital Library till stöd för utvecklingen av det så kallade Europeiska Digitala Biblioteket (EDL).

Idag går projektet under namnet Europeana – man tycker att det bättre beskriver det faktum att det inte bara handlar om ett bibliotek utan om en gemensam europeisk kulturarvsportal med material från såväl bibliotek som arkiv och museer. 2008 räknar man med att cirka två miljoner verk från hela Europa ska vara sökbara och tillgängliga via portalen. Till 2010 räknar man med att ett innehåll omfattande åtminstone sex miljoner verk ska finnas tillgängligt. Med verk menas här böcker, bilder, ljud, audiovisuellt material etc som har digitaliserats av Europeas kulturarvsorganisationer.

I februari anordnade Kungl. biblioteket i samarbete med ABM-centrum en heldagskonferens med syfte att "sprida kunskap om, och stimulera till svenska insatser i uppbyggandet av Europeana". På konferensen presenterades också Maquetten eller Latjolakban-lådan som en deltagare valde att kalla förstadiet till portalprototypen för. Helt klart är att man i strävan efter att finna en enhetlig och gemensam arkitektur för det digitala materialet vinnlägger sig om ett användarvänligt tilltal som väcker intresse hos en bredare allmänhet.

Prototypen, som ska lanseras redan i slutet av detta år, ska rymma dokument hämtade från alla berörda sektorer, helst från så många länder och språkområden som möjligt. Framför allt bör de redan finnas fritt till-

gängliga i digital form eftersom varken tid eller pengar finns för några digitaliseringsinsatser och/eller förhandlingar kring upphovsrättsliga frågor inom ramen för Europeana. Och upphovsrätten är en knäckfråga som starkt kan komma att begränsa det antal dokument som kan tillgängliggöras, främst sådant som publicerats under 1900-talet men det kan även beröra äldre material där det är svårt att avgöra vem som har rättigheterna.

Ett stort ansvar vilar alltså på medlemsländerna och nationella insatser när det gäller att organisera och finansiera digitalisering.

– Digitalisera så mycket ni kan i år, uppmanade därför Marius Snyders från Europeiska kommissionen konferensdeltagarna.

Han menade också att medlemsländerna kan använda Europeana-projektet som ett argument för att nationellt söka finansiering för digitaliseringsinsatser.

Enligt Jill Cousins, ansvarig för det kontor som utvecklar portalen, har själva projektet en budget på 1,3 miljoner euro. På kontoret arbetar 5-6 personer med stöd av ett nätverk där ett 90-tal personer ingår. Mycket arbete utförs ideellt.

En annan fråga som man ännu inte har löst är språkfrågan. Ambitionen är att portalens material ska kunna presenteras på alla europeiska språk och det ställer specifika krav på tekniken. För närvarande experimenterar man med olika lösningar. Andra frågor som man arbetar för att lösa är dem som handlar om interoperabilitet, dvs hur få olika system att fungera tillsammans och kommunicera med varandra. I Europeana handlar det om att under en flerspråkig portal ge tillgång till material ur ett antal databaser snarare än ur en gigantisk där allt finns samlat. Man behöver inte vara Einstein för att begripa vilka tekniska utmaningar som ligger i detta i kombination med den flerspråkliga ambitionen.

Och vem ska betala? Digitalisering och hantering av digitala dokument är kostnadskrävande, kostnader som i de flesta fall vida överstiger de deltagande institutionernas ordinarie budget.

Kjell Nilsson, internationell sekreterare på Kungl. biblioteket, skriver i en text som på ett förnämligt sätt sammanfattar utvecklingen av Det Europeiska Digitala Biblioteket (publicerad i Ikoner nr 5/2007): "Vad beträffar överföring av pappersbaserade dokument till digital form får man i många länder sannolikt tänka sig även andra finansörer än staten".

Därtill kommer hela bevarandefrågan. Bara för att något är digitaliserat innebär det inte att föreligger för all framtid. Erfarenheterna av lagringsmöjligheterna för digitalt material är begränsade liksom resurserna – i EU-länderna finns dessutom ingen självklar policy för digital lagring.

Börje Justrell från Riksarkivet belyste i sitt anförande bl a vilka frågor det är som man har att ta ställning till: dokument som "fötts" digitalt (borde bevaras), analogt material som ljud och videofilm (måste digitaliseras för att kunna bevaras) och när det gäller skannat material finns flera möjligheter beroende på hur långsiktigt man ser på bevarandet av olika dokument.

Oavsett om det nu handlar om en europeisk kulturarvsportal eller nationella projekt för digitalisering och bevarande, är bred samverkan på detta område inte bara "betydelsefullt utan helt enkelt nödvändigt", skriver Kjell Nilsson i sin sammanfattning. På nationell nivå närmare man sig kanske så småningom en verklighet där ett svenskt digitalt bibliotek är en realitet. Kungl. biblioteket, Riksarkivet och Statens ljud- och bildarkiv samarbetar för att 2008 koordinera lagringen av back up-kopior och säkerhets-

E-plikten ingen prioriterad fråga?

I ARTIKELN "E-PLIKTEN som dröjer" (se BBL nr 8/ 2007) konstateras att Sverige i dag har en plikttag som inte omfattar material på webben. KB samlar ju in det tryckta materialet i form av tidskrifter, böcker och rapporter m.m. Dessa digitaliseras även för forskarvärlden. Gott så, men många har sedan länge efterlyst en reviderad plikttag som även ska gälla den stora mängden publicerat material på webben. Trots avsaknaden av en lag har KB sedan 1997 samlat in 700 miljoner filer genom en robotinsamling av svenska webbplatser. Men det räcker inte. Redan nu finns det svarta hål efter material som är borta för eftervärlden. En e-plikttag skulle underlätta insamlandet eftersom det idag krävs enorma resurser för att få till avtal, menar Boel Larsson, chef för pliktleveranser på KB.

Kanslirådet Marie Ljungkvist på Utbildningsdepartementet har arbetat med frågan om en lagändring för pliktexemplar av dokument. Men nu är hon föräldradedig sedan i januari. I början av mars – knappt ett halvår sedan vi sist tog kontakt med Utbildnings-

departementet – ringer jag för att få tag på vikarien eller annan ansvarig som har frågan på sitt bord. Det dröjer länge innan jag överhuvudtaget får ett namn på en handläggare, Goran Bogandanovic, som jobbar gentemot KB och SLBA. Dessvärre kan han inte informera mig om läget avseende e-plikten utan jag uppmanas återkomma på nytt efter helgen.

När jag ringer igen vet handläggaren att berätta att just e-pliktsfrågan inte längre finns på hans bord! Hans chef, Susanne Moberg, tillförordnat ämnesråd på Utbildningsdepartementet, avslöjar att ingen (!) sysslar med frågan om en revidering av lagen om pliktexemplar av dokument.

Susanne Moberg menar att det enbart är olyckliga omständigheter som gjort att ingen arbetar med frågan på departementet just nu. Ett par dagar senare låter Susanne Moberg via e-post meddela att Goran Bogandanovic är den som i fortsättningen ska handlägga ärendet. Förvirrat? Fortsättning följer...

ÅE

kopierat material som finns digitaliserat i samlingarna eller i respektive myndighets ägo. Vidare avser man att 2009 integrera sina respektive webbaserade kataloger med varandra.

Och vad beträffar Europeana: först i slutet av året kan man få ett hum om vad som kan komma att finnas i portalen och hur man ska hitta det. När man går in på demon, där man kan få sig "The Boots video. A quick intro to Europeana" till livs, illustreras och presenteras projektet med bl a ett färgglatt pussel som läggs. Många bitar är det. I demon faller de på plats. Det ska bli spännande och se om de också gör det i realiteten.

HENRIETTE ZORN

FAKTA: EUROPEANA

Webbplatsen har tillkommit med stöd från Europeiska kommissionen. Projektet leds av European Digital Library Foundation i vilken en rad europeiska branschorganisationer inom kulturarvssektorn, ingår. Världorganisation är Nederländernas nationella bibliotek Koninklijke Bibliotheek.

Kungl. Biblioteket är nationell samordnare för Sverige. Från svenskt arkivhåll är för närvarande enbart Riksarkivet involverat.

Länk till demo av Europeana:
http://www.europeana.eu/europeana_demo/welcome.html

Kolla också in "The Boots video, A quick intro to Europeana" på <http://www.europeana.eu/>

Vidareutbilda dig i Umeå! — närmare än du tror

Till hösten ger vi kurser i :

- > Litteraturvetenskap A 30 hp
- > Skapande svenska 30 hp
- > Kvinnolitteratur 7,5 hp
- > Genus och litteratur 7,5 hp
- > Drama Teater Film A 30 hp
- > Populärfilm 7,5 hp

Läs mer om våra kurser på:
www.umu.se/humfak/kultmed/utbildning

”Bibliotekens budget på väg upp efter s-slakt”

*Kulturborgarrådet i Stockholm förstår inte kritiken mot politikernas satsning på biblioteken.
– Stockholms bibliotek gynnas av borgerligt styre, menar Madeleine Sjöstedt*

DET HAR hörts en del kritik mot att stadens politiker upprepar mantrat ”satsning” samtidigt som 20 biblioteksmedarbetare tvingas sluta i år. Ett bortfall som motsvarar ungefär fem mindre bibliotek i förorten. Bibliotekarierna Lars Lundin och Eva K Nilsson, Skarpnäcks bibliotek, har i ett öppet brev till stadens kulturborgarråd och oppositionspolitiker (se BBL nr 2/ 2008) frågat vem som försvarar biblioteken i praktiken? Att politiker aldrig indexuppräknar en verksamhets kostnader får allvarliga konsekvenser menar de bägge bibliotekarierna. Kulturborgarrådet Madeleine Sjöstedt (fp) menar att hennes ambition är att bibliotekens driftsbudget inom ett par år ska upp till samma höga siffror som den hade när folkpartiet ansvarade för kulturpolitiken. Till BBL säger kulturborgarrådet att siffror visar att biblioteksverksamheten inom Stockholms stadsbibliotek (ssb) pekar uppåt – både vad gäller utlån, öppetider och antal besökare.

– Denna utveckling är väl i linje med mina ambitioner eftersom jag anser att biblioteken är navet i stadens kulturliv.

– Kritiken från bibliotekarierna i Skarpnäck förvånar mig därför. Varje vecka träffar jag bibliotekarier i verksamheten och de jag träffar är alla nöjda eftersom man för första gången på länge upplever medvind efter flera års socialdemokratiska nedskärningar. Missnöjet måste helt enkelt vara ett utslag av tidigare tuffa år, tror kulturborgarrådet.

– Och jag är säker på att alla bibliotekarier jag träffar vågar säga vad de tycker.

Madeleine Sjöstedt är förvissad om att biblioteken gynnas av borgerligt styre. Under den förra mandatperioden var det oppositionen som styrde och 2006 låg bibliotekens nettoanslag på 223 miljoner kronor. En nedskärning på 12 miljoner kronor, påpekar kulturborgarrådet.

– Denna brutala s-märkta nedskärning kan man inte kalla annat än biblioteksslakt, konstaterar hon och menar att folkpartiet tillsammans med moderaterna och kristdemokraterna håller på att bygga upp bibliotekens budget igen.

Satsningen började förra året med 226,5 miljoner med ett nettopåslag på 3,5 miljoner kronor. I år ligger driftsbudgeten på drygt 263 miljoner vilket är samma budget som förra året. Det är i praktiken en minskning eftersom man inte har fått någon kompensation för pris- och löneökningar. Men trots det, menar Madeleine Sjöstedt, satsar staden medvetet på biblioteken eftersom man skjuter till 35 miljoner för en ny biblioteksstruktur.

– Vi gör en stor satsning som bland annat innebär ett nytt bibliotek i Högdalens tunnelbanestation och ett i Kista Galleria. Biblioteken ska, helt enkelt, finnas där människorna är.

En del bibliotekarier som BBL talat med menar att det vore bättre om man satsade på de redan eftersatta biblioteken i stället för på nya.

– I dag är vi fem anställda som delar på två nästan uttjänta datorer. Hur häftiga och trovärdiga informationsspecialister är vi? Dessutom är vi underbemannade eftersom vi aldrig har tillräckligt med personal på biblioteket, säger en biblioteksassistent som vill vara anonym.

Det har även aviserats om uppemot 60-procentiga hyreshöjningar och orim-

– Biblioteken är navet i stadens kulturliv, säger Madeleine Sjöstedt (fp).

ligt korta hyresavtal för bibliotek i större gallerior. Men enligt Madeleine Sjöstedt är det enbart ett fräckt utspel som den privata fastighetsägaren Boulton gör inför kommande förhandlingar om nya hyresavtal för biblioteken i Skärholmen, Hässelby och Fältöversten.

– Ingenting att oroa sig för, enligt kulturborgarrådet.

Samtidigt går det bra för Stockholms stad, budgeten visar ett plus på 467,8 miljoner.

Hur resonerar ni politiker när ni väljer att satsa 50 miljoner på segelbåtsjippet Volvo Open Race men inte höjer bibliotekens anslag?

– Biblioteken finansieras inom kultur- nämndens budget. Stöd till Volvo Ocean Race och andra evenemang handlar om marknadsföring av Stockholm och finansieras ur stadens marknadsföringsbudget.

– Stockholms stads bibliotek står för ca 1/4 av stadens kulturbudget. Det är en betydande och mycket viktig kostnad, avslutar kulturborgarrådet.

ÅSA EKSTRÖM

Vi skapar flexibla, effektiva
och trivsamma bibliotek!

www.innorent.se
Arkitekter Design Inredningar
Tel. 046-524 41

SSB delas in i Nord och Syd

STOCKHOLMS STADS BIBLIOTEK står inför stora förändringar när verksamheten ska förändras genom en stor omorganisation som träder i kraft i september. Allt för att bli effektivare, angelägnare och tillgängligare.

Redan nu har ett konkret förslag presenterats där Stockholms stadsdelsbibliotek delas in i ett nordligt område och ett sydligt område. Det norra området (Hässelby-Vällingby, Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Bromma, Kungsholmen, Östermalm) delas in i fyra enheter – två ”möta”, en ”läsa” och en ”lära”. Det södra området (Södermalm, Skärholmen, Hägersten-Liljeholmen, Älvsjö, Enskede-Årsta-Vantör, Farsta, Skarpnäck) ska delas in i fem enheter: tre ”möta”, en ”läsa” och en ”lära”. Enheterna ska ha liknande uppdrag som dem som redan finns på huvudbiblioteket.

Personalgrupperna inom varje enhet ska inte överstiga 30 personer och ”möta”-enheterna föreslås få ansvar för var sitt avgränsat delområde. Två områdeschefer ska rekryteras som ska ha ansvaret för det långsiktiga strategiska utvecklingsarbetet, ansvar för personalrekryteringar och övergripande budgetansvar. Den administrativa biten delas av samtliga enheter och ska arbeta med schemaläggning, personal, information, marknadsföring, ekonomi, IT, lokaler och teknik. Enhetschefernas uppdrag som är processinriktat ska, enligt förslaget, kunna varvas mellan de olika enhetskategorierna. Dessutom kommer de inte att ha ansvar för vilken personal som bemannar områdets bibliotek. Alla medarbetare kommer att få lämna önskemål om var de vill jobba inför övergången till den nya organisationen. Men det blir områdets administrativa del som

kommer att sätta schemat vilket även innebär att biblioteken kommer att bemannas av personal från samtliga enhetskategorier.

Flexibilitet är nyckelord och det har även kommit en del kritik mot just detta, att personalen bemannar olika bibliotek. Det finns risk för att ingen tar ansvar för det enskilda biblioteket eftersom ansvaret blir delat. Man ska även ha enhetliga öppettider på biblioteken ”precis som med Systembolagets öppettider”. SSB har genom utebliven lön- och priskompensation fått budgeten minskad med 7 miljoner kronor i år och 20 tjänster försvinner. Därför ska SSB satsa på att få in pengar genom att hyra ut lokaler och få till sponsringssamarbeten. Man vill även satsa på att effektivisera genom att förändra media- och transporthanteringen (se BBL nr 7/2007). Det blir mer av ett flytande bestånd på stadsdelsbiblioteken i framtiden. ÅE

film biblioteket

- En hemsida för Sveriges bibliotek!

*-Du har väl fått vår
Specialfilmsrea-folder?*

**Om inte, hör av dig så
skickar vi en till dig!**

Filmdata AB, Göteborgsvägen 19, 504 35 Borås, Tel: 033-225270 Fax: 033-444466 Mail: bibliotek@filmdata.se

Tiden mogen för ny typ av katalog!

I SIN KRÖNIKA i BBL 2008:1 beskriver Åsa Jenslin att hon i kundtjänsten har fått en fråga om en kursbok som var röd. Studenten kom varken ihåg författare eller titel men visste ämnet och att boken var röd. Som Åsa påpekar är detta en mycket vanlig typ av frågor och hon frågar sig varför man inte kan söka på bokens färg i bibliotekskataloger.

Detta var ett problem som den danska forskaren Annelise Mark Pejtersen tog itu med runt 1990. Hon gjorde en stor undersökning av hur besökarna betedde sig när de letade efter böcker på biblioteket och utifrån den byggde hon ett söksystem kallat Boghuset. Det var ett system, som byggde på ikoner och där man utöver de vanliga bibliografiska uppgifterna, även kunde söka på exempelvis färg och pregnanta föremål på omslaget och på huvudpersonernas namn. Man kunde också söka på teman, söka efter böcker som liknade andra skönlitterära böcker och man kunde "browsa", "kolla runt", eftersom det visade sig vara ett vanligt sökbeteende. Systemet byggde på en noggrann beskrivning av boken och Mark Pejtersen hade förslag på hur denna skulle organiseras. Boghuset finns väl dokumenterat och testades på biblioteket i Hjørtespriug i Danmark.

I Sverige var vi några som insåg att Boghuset var en helt ny typ av katalog och med hjälp av bidrag från Kulturrådet översatte Lene Dalgaard den till svenska 1995 och vi började tillsammans med intresserade barnbibliotekarier fylla databasen med barnböcker, till att börja med. Tyvärr fick vi ingen respons från BTJ eller någon av de andra tänkbara svenska aktörerna och Bokhus-projektet fick läggas ner. Det gläder mig att Åsa lyfter upp de här behoven igen och jag hoppas att tiden nu är mogen att berika katalogposterna med ytterligare uppgifter som skulle underlätta sökningarna för både besökarna och bibliotekspersonalen. Det ligger i alla fall väl i linje med bibliotek 2.0-tänkandet men det är synd att det ska ta så lång tid!

LENA LUNDGREN

Regionbibliotek Stockholm

Att samverka är alltid ett framgångskoncept!

I BBL NR 1/2008 ställer artikelförfattaren MarieLouise Samuelsson den retoriska frågan *Sambiblioteket – ett förlegat koncept?* Visserligen läggs denna allvarliga farhåga i f d KB-chefen Tomas Lidmans mun, vars utsaga får utgöra slutklämmen på hela artikeln. Om man läser citatet noggrant inser alla att Tomas Lidmans framtidsspaning inte gäller sambiblioteken speciellt utan bibliotek i ett större perspektiv. I det ljuset är rubriken på Samuelssons artikel missvisande och skjuter bredvid målet.

Sambibliotekstanken må vara dåligt företrädd i Sverige, vilket med nödvändighet inte innebär att annan samverkan mellan forskningsbibliotek och folkbibliotek uppvisar samma bild. Dessutom ser vi som följer sambiblioteksfrågan i ett nordiskt och baltiskt perspektiv att antalet konkreta samverkansprojekt mellan dessa biblioteksformer vinner insteg. Det senaste nordiska exemplet är det imponerande Sambiblioteket i Drammen som invigdes våren 2007. Det finns också sedan några år tillbaka ett nätverk mellan sambibliotek i Sverige, Norden och de baltiska länderna vars medlemmar årligen träffas och utbyter idéer och erfarenheter. Sambibliotekskonceptet är även ganska vanligt förekommande i USA, där biblioteket i San Jose är det mest välkända exemplet.

När vi fått chansen att i olika biblioteks-sammanhang berätta om Sambiblioteket i Härnösand, har vi alltid varit noga med att påpeka att det måste föreligga ett antal grundläggande förutsättningar och gemensamma värderingar för att ett sambiblioteksprojekt ska lyckas:

- Synen på livslångt lärande
- Samtliga parter har behov av lokaler
- Det finns en tomt som ligger på lämpligt avstånd både för staden och campus
- På mindre högskoleorter är samordning av biblioteksresurser fördelaktig
- Huvudmännen är eniga
- Sambiblioteket ses som ett biblioteksutvecklingsprojekt
- Sambiblioteket utgör en naturlig kontakt-

yta mellan universitet/högskolan och det omgivande samhället

- Det finns goda relationer att bygga på

Sambiblioteken är lika lite den allenarådande lösningen på alla uttalade behov av samverkan mellan forsknings- och folkbibliotek som att den negativa ekonomiska utvecklingen för universitetsbiblioteken i sig är ett argument mot sambibliotekstanken. Man får här skilja på problem som är resultat av större strukturella förändringar i samhället och problem som kan uppstå i den konkreta samverkan som sker i ett sambiblioteksprojekt. Att även universitetsbiblioteket i Östersund, som tillhör samma biblioteksorganisation som universitetsdelen av Sambiblioteket, har krav från universitetsledningen att minska sina lokaler är inte heller ett ifrågasättande av universitetsbibliotek som sådana.

Det är självklart att alla samverkansformer förr eller senare stöter på problem som har att göra med hur man är organiserade, hur fördelning av resurser och ansvar ser ut. I Härnösand valdes en väg som innebar att de tre organisationerna länsbibliotek, kommunbibliotek och universitetsbibliotek finns sida vid sida med separata organisationer, med en klar uppfattning om olika uppdrag och målgrupper men också med tydligt markerad inriktning att se helheter och att samordna verksamheten där det är möjligt till fromma för brukaren. Vi samarbetar kring lokaler, bemanning i diskar, publika datorer, nätverk, biblioteksdatasystem, mediebestånd och förhållningssätt. Brukarna ska se biblioteket som ett bibliotek.

Vi tillstår att samverkan tar en del tid men den ger vinster i form av korsbefruktning på olika områden. Sambibliotekslösningen skapar ett mediebestånd med bredd och djup som samtliga parter har nytta av. I samverkan sker ett utbyte av olika kompetenser som främjar verksamheten och skapar utökade kontakter och nätverk. Man har också stor nytta av varandra när det gäller fortbildning och kompetensutveckling. I ett samhälle där

Inblick Karin Jacobson

Jag vill att det ska säga svisch!

fler och fler har en bakgrund av högskoleutbildning av varierande omfattning finns, tror vi, ett ökat krav på kvalificerad biblioteksservice som vi som sambibliotek har goda förutsättningar att motsvara.

Alla verksamheter, även sambiblioteken, måste möta de strukturella förändringar som sker i samhället och ingångna avtal kan ses över utan att de grundläggande intentionerna i dessa förändras. Vi ser gärna att nya, berikande och spännande verksamheter kommer in i Sambiblioteket och flyttar in i de lokaler som universitetsbiblioteket eventuellt måste frånträda. För en sak har vi lärt oss under våra sju år tillsammans: Samverkan skapar en generell kompetens för ytterligare samverkan, vilket är det som gäller i det relations- och nätverkssamhälle vi sägs ha inträtt i.

ROLAND TIGER

Länsbibliotekschef

GUNILLA GENBERG

Bibliotekschef Campus Härnösand

JAN WOLF-WATZ

Bibliotekschef, kommunbiblioteket, Härnösand

Svar:

PÅ TIDNINGAR OCH tidskrifter är det brukligt att redaktionen eller den som redigerar inkomna artiklar också skriver ingresser och rubriksätter dem. Så är det också på BBL. MarieLouise Samuelsson ska alltså inte lastas för rubriken utan i det här fallet under-tecknad. Det är möjligt att det kan upplevas som om rubriken skjuter över målet, själv upplever jag det som att vi i rubriken ställde en fråga utan något retoriskt uppsåt, dvs att svaret skulle vara ett entydigt ja eller nej. Vår intention var att följa upp och ta reda på vad som hänt sedan Sambiblioteken i Härnösand och i Almedalen etablerades och vädra en fundering över varför det inte har blivit fler, detta utan att för den skull lägga någon värdering åt vare sig det ena eller andra hållet. Inte heller kan jag se att vi i artikeln polemiserat mot annan samverkan mellan olika bibliotekstyper.

HZ

DET HÄNDER fortfarande ibland att jag köper skivor. Ni vet sådana där runda, plastiga saker med musik på. Ja, jag är nog lite gammalmodig men jag tycker att det är roligt att äga vissa album i den typen av format. För att lägga in musiken som jag har jag köpt i mitt bibliotek, sätter jag in skivan i min dator. Vips öppnas det program jag använder för att hantera musik. Musikprogrammet läser av skivans id-kod och gör med denna kod ett uppslag mot en databas. I databasen har skivbolaget eller någon användare lagt in all den information om skivan som jag, som normalanvändare, kan behöva för att jag ska kunna hitta och spela den musik jag vill. Musikprogrammet importerar automatiskt informationen och frågar om jag vill kopiera skivan till datorn. Jag svarar ja och svisch har jag fått musiken kopierad till min samling och samtidigt fått med en alldeles korrekt beskrivning av den nya delmängden av mitt bestånd till mitt lokala system. Ibland är saker så enkla.

I andra fall verkar saker vara så väldigt svåra. Till exempel kan det bli komplicerat när ett bibliotek har köpt en ny bok. För att berätta det för omvärlden vill man beskriva boken i sin katalog. Beskrivningen här är dessutom vanligtvis mer utförlig än beskrivningen av min skiva i min musikkatalog. Det finns ett omfattande regelverk för hur man bäst beskriver olika objekt. För att kunna hitta till böckerna finns en mängd olika fält, delfält och indikationer att fylla i eller ange.

Som tur är behöver bibliotekens användare inte bry sig så mycket om hur bibliotekens objekt är beskrivna i systemet. Mellan dem och databasens fält finns ett webbgränssnitt som förstår både användaren och databasen. Webbgränssnittet kan prata med användaren på ett språk som användaren (förhoppningsvis) förstår och samtidigt prata med databasen på ett språk den i sin tur förstår.

Katalogisatorerna däremot, alltså de personer som ska lägga in de bibliografiska posterna i databasen, får inte så mycket hjälp av sitt gränssnitt. Alla fältnummer, koder och betydelser av dessa måste hållas i huvudet, alternativt ständigt slås upp i en regelbok. Ibland kan man importera en bibliografisk post från något annat biblioteks katalog. Det gäller att veta hos vilka bibliotek man helst ska leta efter poster att importera, för det finns inte bara ett ställe att gå till. Ofta måste dessa importerade poster rensas och kanske kompletteras då de kan innehålla lokala anpassningar. Speciellt om man importerar en post ur en icke-svensk katalog. Olika länder har olika tolkningar av reglerna. Katalogiseringen innehåller flera manuella moment. Bland annat måste man göra en okulärundersökning av boken för att kunna identifiera vilken version som ska beskrivas i just det här fallet.

Jag hyser, det måste sägas, stor respekt för erfarna katalogisatorer och deras sakkunskap. För mig framstår katalogiserandet som något snårigt och som en övning där man hela tiden måste hålla tungan rätt i mun. Jag undrar om det egentligen skulle behöva vara så svårt? Var finns de tekniska innovationerna på den här fronten? Borde det inte kunna vara enklare?

Min dröm är att när jag lägger en bok på en viss plats vid min dator ska katalogiseringsklienten öppnas automatiskt. Min dröm är också att katalogiseringsklienten sedan automatiskt ska göra ett uppslag mot en databas där alla upplagor av alla böcker finns beskrivna. Min dröm är att det ska säga svisch och så har man en fin beskrivning inlagd i katalogen. Härvid lag framstår jag kanske som en drömmare men jag är väl knappast den enda som drömmer om detta?

KARIN JACOBSON

Karolinska Institutets bibliotek

En alldeles ovanlig dag i mars...

Första veckan i mars nåddes Stockholmarna av kärleksbudskapet. 2 500 påsar distribuerades utanför departementen på Drottninggatan och lokaltrafiken – den hjuldrivna – svidades om i rosa skyltar... Fattar alla nu att bibliotek behöver kärlek?

ALMA till Sonya Hartnett

2008 ÅRS LITTERATURPRIS till Astrid Lindgrens minne tilldelas Sonya Hartnett från Australien.

Urmotiveringen: "Sonya Hartnett (Australien) är en av den moderna tonårsromanens främsta förnyare. Med psykologiskt djup och ett under ytan vibrerande raseri skildrar hon ungas villkor utan att väja för livets mörka sidor. Detta gör hon med språklig virtuositet och lysande berättarförmåga: hennes verk blir en kraftkälla."

Sonya Hartnett är född i Melbourne, Victoria, Australien, 1968. Hon debuterade som författare redan som femtonåring. Sedan dess har hon skrivit arton romaner för barn, ungdomar och vuxna, även om hon själv i regel är ointresserad av att precisera vilken ålder hon skriver för.

I Sverige är hon relativt okänd. Bara två böcker finns översatta: *Skuggan av den randiga vargen* 2004 och *Jag är djävulen* 2006, båda översatta av Helena Ridberg och utkomna på Bonnier Carlsen.

Pressmeddelandet talar om en författare som i dag banar ny väg för tonårsromanens form och innehåll, närmar den till och upplöser gränsen mot vuxenlitteraturen. Hon tänker också ständigt på sina egna gränser. Ingen bok är den andra lik. Hon anpassar skickligt sitt vackra, precisa och bildrika språk och sin konstfulla berättarteknik till varje romans förutsättningar.

Hartnett skildrar ofta tillstånd av makt och beroende i små grupper - en familj, en vänskrets eller ett tvillingpar. Hennes förnyande insats består bland annat i att hon tränger djupt in i psyket på ungdomar med traumatiska upplevelser bakom sig. Det som hennes gestalter går igenom är många gånger svårt att uthärda. Ingen läsare förblir oberörd av det hon berättar. Hon väjer inte för det mör-

ka, otäcka eller ondskefulla. Men under ytan pulserar en stark vrede över hur barn och ungdomar kan behandlas, en vrede som i förenig med hennes virtuosa berättarförmåga skapar medkänsla och engagemang.

Sonya Hartnett har översatts till flera språk, bl a danska, tyska, svenska, italienska och kinesiska. Hon har fått en rad priser, bl a Guardian Children's Literature Prize i Storbritannien 2002 för *Thursday's Child* och Children's Book Council Book of the Year Award for Younger Readers 2005 för barnboken *The Silver Donkey*.

ALMA-priset, som i år firar 6-årsjubileum, överlämnas av H. K. H. Kronprinsessan Victoria den 28 maj på Skansen i Stockholm i närvaro av kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth. Prisutdelningen är öppen för allmänheten.

Och Sonya Hartnett, blott 40 år, blir fem miljoner kronor rikare. HZ

Färska folkhögskoleblogg

BLOGGVÄRLDEN VÄXER och en av de färskaste är Folkhögskolebibliotekens blogg där bibliotekarier i folkbildningen utbyter tankar och idéer. Den nya bloggen tipsar om böcker, bildning, information, kultur och folkhögskola. Bakom texterna döljer sig bibliotekarier som arbetar på folkhögskolor runt om i landet samt medlemmar i föreningen BIFF. Bland dem återfinns t ex BIFF:s ordförande Christina Garbergs-Gunn och två av redaktörerna för Pedagogiska resurser: Bodil Alvarsdotter och Annika Hultén.

Länk: <http://www.folkhogskolebiblioteket.blogspot.com/>

Bernspriset till Niklas Rådström

BERNS-PRIS, som delas ut varje år, går till en författare, journalist eller fotograf som "lämnat ett värdefullt bidrag till skildringen av Stockholms kultur och natur, dess institutioner och dess utveckling eller Stockholmslivet i andra former".

Pristagaren utses av Svenska PEN:s styrelse och prissumman är 15 000 kr.

Årets pristagare är Niklas Rådström som får det för att han "i sitt mångsidiga författarskap fångat såväl det svunna Stockholm som det nuvarande. Suggestivt och detaljsäkert har han skildrat både Bellmans trånga gränder, det tidiga 1900-talets bakgårdar och salonger och det jazziga 20-talets Stockholm. Poetiskt och med återhållet vemod kallar han ur minnet också fram den egna barndomens kvarter; Tvåans spåravnsskrammel på Narvavägen och pojklekarna i Vita Bergen."

Niklas Rådström är född 1953 och har sedan debuten 1975 gett ut ett trettiotal böcker i olika genrer: lyrik, prosa, dramatik, essäer och barnböcker. Han har också skrivit filmmanus. 1990 tilldelades han Aniara-priset för romanen *Månen vet inte* och 1992 August-priset för *Medan tiden tänker på annat*.

Hans senaste bok, *En handfull regn*, kom 2007.

Niklas Rådström fick ta emot Berns-priset i mitten av mars i Berns Spegelmatsal i Stockholm. Berns-priset instiftades 1963 i samband med Berns salongens 100-årsjubileum för att påminna om restaurangens centrala plats i Stockholms kulturliv.

Förra årets pris tilldelades författaren Daniel Sjölin. HZ

ÅE

IRAK

RAPPORT FRÅN KRIGETS IRAK

Iraks nationalbibliotekarie Saad Eskander skrev tidigare som bekant en dagbok som bland annat kunde läsas på British Librarys webbplats. Dagboken upphörde i juli 2007 eftersom Saad Eskander inte orkade förmedla mer av det påfrestande livet i Nationalbiblioteket i Bagdad. Den 10 mars i år återkom han på British Librarys webbplats med en översikt av vad som hänt sedan dess, och den rapporten andas optimism och stolthet över det arbete som gjorts sedan sommaren 2007.

Trots omständigheterna har man lyckats göra framsteg både tekniskt (fri tillgång till Internet, nya datorer, nytt ventilationssystem etc.) och praktiskt när det gäller själva biblioteksarbetet. Konserveringsarbetet för att rädda skadade dokument och överföringen av historiska dokument till mikrofilm och mikrofiche fortsätter. Alla statliga institutioner och alla departement utom två, (försvars- och utrikesdepartementet), lämnar depositioner och följer alltså arkivlagen. Nu försöker man få USA:s regering att återställa alla irakiska dokument som Pentagon och CIA lagt beslag på.

Viss hjälp har man fått utifrån. British Library har förmedlat bokdonationer från brittiska universitet (330 vol), Library of Congress har gett utbildning till anställda och en italiensk fond har bildats för projekt.

Att en son till en av de anställda mördats efter att ha blivit kidnappad, att en arkivarie saknas sedan fem månader liksom en anställdas make, dessutom mindre kalamiteter som att 95 fönster krossades vid en bilbombsattack – det tycks vara något man får leva med på Iraks Nationalbibliotek. Som kontrast skriver Saad Eskander några vardagliga "Happy News": att några i personalen gift sig, att andra fått sitt första barn och att man firade internationella kvinnodagen med en stor fest då några av de äldsta och hårt ar-

betande kvinnliga bibliotekarierna hedrades. Vardagslivet existerar mitt i krig och elände, trots allt.

(www.bl.uk)

ISRAEL

TERRORATTACK I SKOLBIBLIOTEK

En ensam terrorist tog sig in i skolbiblioteket i en religiös judisk skola i västra Jerusalem den 6 mars och sköt okontrollerat omkring sig. Av de 80-tal som befann sig i biblioteket, dödades åtta elever och tio sårades. Mördaren identifierades som en 25-årig arabisk man, boende i östra Jerusalem. Han dödades senare av en israelisk soldat. Hamas, Hizbollah eller en tidigare okänd terrororganisation tros ligga bakom, enligt obekräftade uppgifter i många media. Dådet, den första terroristattacken på fyra år i Jerusalem, väntas leda till nytt våld och motvåld. Skolan är en yeshiva, en rabbinsk läroanstalt, och betecknas som "hjärtat av nationell sionism".

PALESTINA/GAZA

KRISTET BIBLIOTEK SPRÄNGT

Palestinas Hamasregering har arresterat flera misstänkta för sprängningen av "YMCA-library" i slutet av februari (YMCA = Young Men's Christian Association, motsv KFUM).

Biblioteket var, enligt American Library Association, ett populärt kulturcentrum för både kristna och muslimer i Gaza och innehöll omkring 10 000 böcker. Datorerna stals och hela biblioteket bombskadades svårt. De misstänkta är medlemmar av den militanta "Army of Islam". Enligt Jerusalem Post anses attacken vara en hämnd för att man åter publicerade Mohammedteckningarna i Danmark. Ledande palestinier i Gaza har fördömt dådet liksom det tidigare mordet på bibliotekarien Rami Ayyad vid "Gaza Holy Bible Association".

DANMARK

NY BIBLIOTEKSLAG?

Traditionellt bibliotek eller kulturhus? Den livliga danska debatten om bokens ställning inom biblioteket (se ledaren i BBL 2) kan få politiska konsekvenser. Kulturminister Brian Mikkelsen vill "precisera" bibliotekslagen och då framhäva att böcker är det primära för biblioteksverksamheten. I den gällande danska bibliotekslagen jämföras böcker med andra media. Det står att biblioteken ska tillhandahålla böcker, tidskrifter, ljudböcker, audiovisuellt material och elektroniska informationsresurser, däribland Internet och multimedier. Kommer det att ändras nu?

Även Venstres kulturpolitiska talesman, Ellen Trane Nørby, sätter böcker främst, och hon tycker sig se en markant glidning från bokinköp till andra media. Hon anser biblioteken vara "böckernas Mecka". Om man nu ska använda resurser till nya medier bör de användas till att digitalisera många av boktitlarna, säger hon.

Danmarks Biblioteksforening anser också att det finns skäl att revidera bibliotekslagen, men då för att stärka biblioteken.

(Bibliotekspressen 2008:3, Politiken 9/1)

STORBRITANNIEN

AVSLÖJANDE UNDERSÖKNING

Hur söker den yngre generationen sin information egentligen? Enligt en ny undersökning "Information Behaviour of the Researcher of the Future" har alla – från gymnasister till forskare – nolltolerans när de söker information. Därför använder man Google och andra sökmaskiner framför bibliotekens egna söktjänster, och man söker okritiskt, snabbt och otåligt.

Avsikten med undersökningen är att hjälpa bibliotekarer och informationsspecialister att identifiera forskningstrenderna hos en generation som vuxit upp med Internet

Dyster framtid för bibliotekarier

DET SER MÖRKT UT för den som studerar till bibliotekarie. Sämre arbetsmarknad väntas för bland andra bibliotekarier, kulturarbetare och journalister. Det visar en ny rapport från Högskoleverket. Däremot ser det ljusare ut för dem som studerar till högskoleingenjörer, sjuksköterskor, läkare, förskollärare, tandläkare och fritidspedagoger. Om rekryteringsbehovet ska täckas måste det utbildas betydligt fler inom dessa yrkesgrupper. Högskoleverkets prognos gäller arbetsmarknaden om fem till tio år och i beräkningen ingår bland annat antalet platser på utbildningarna och ålderssammansättningen inom olika yrkesgrupper. Det sistnämnda har betydelse för hur många pensionärer som på sikt måste ersättas med ny arbetskraft.

År 2006 var 9 200 bibliotekarier, arkivarier m fl anställda i Sverige enligt siffror från Statistiska centralbyrån, SCB. Av dem var 73 procent kvinnor och 27 procent män. Kvinnornas medelålder var 46 år och männens låg på 47 år. Bibliotekarie är ett yrke där störst andel stannar kvar i yrket, hela 90 procent mellan 2005 och 2006. Receptarier är det yrke som är mest stabilt med 94 procent kvar i yrket. Glasgravörer byter yrke flest gånger, enligt SCB.

ÅE

och att ifrågasätta förutfattade meningar om "Google-generationen".

Undersökningen har gjorts av Centre for Information Behaviour and the Evaluation of Research på uppdrag av Library and the Joint Information Systems Committee. Den kan laddas ner från British Librarys webbplats.

(www.bl.uk)

DOLDA SKATTER SKA VISAS

Bodleian Library i Oxford är ett av Europas äldsta bibliotek, grundat 1602. De imponerande samlingarna på mer än nio miljoner böcker, manuskript och konstföremål ska så småningom kunna ses av allmänheten. Detta tack vare en donation på motsvarande 65 miljoner kronor av Julian Blackwell från bokhandelskedjan Blackwells bookshop. Donationen gör det möjligt att bygga en ny sal för en permanent utställning, enligt BBC News. Bland samlingarna finns *Pastoral Care*, den första bok som skrevs på engelska år 890, William Shakespeares "första folio", och *Magna Charta* från 1200-talet. Samlingarna har hittills bara varit öppna för forskare vid Oxforduniversitetet.

USA

FALSK TRYGGHET

Efter att en sexåring påstås ha blivit våldtagen i biblioteket av en känd pedofil, trots att mamman satt vid en dator bara tre meter ifrån, har borgmästaren i New Bedford i Massachusetts uppmanat biblioteksstyrelsen att vidta en mängd säkerhetsåtgärder. Bland dessa finns följande: Skaffa ytterligare övervakningskameror och monitorer utöver de 29 som redan finns; förbjud barn under tio år att komma till biblioteket utan en vuxen i sällskap; om personalen ser att en främmande vuxen talar med ett barn ska polis tillkallas; utöka polisens närvaro i de fem biblioteken; kräv ett gällande ID-kort förutom biblioteks-kort eller gästpass med kod. Alla besökare

ska dra sitt kort både vid in- och utpassering för att man ska kunna kontrollera vilka som befunnit sig på biblioteket vid en given tidpunkt. Vidare vill man också att sikten för övervakning av lokalerna ska förbättras genom ommöblering.

Det sägs att tendenser i USA kommer till Sverige efter en tid. Må vi slippa detta!

(www.ala.org)

KINA

BYBIBLIOTEK

Myndigheterna i Kina planerar att bygga upp ett nätverk av småbibliotek i alla landets 640 000 byar, enligt China Daily. De små biblioteken, "Farmers' book house", ska finnas i någon bondes hem. Varje bibliotek ska ha minst 1 500 böcker, 30 tidningar och tidskrifter och 100 digitala ljud- eller videoprodukter – allt betalas av regeringen. Enligt myndigheternas plan ska det finnas 60 000 sådana bibliotek vid slutet av året och år 2015 ska alla byar ha ett eget bibliotek.

Nya media och/eller böcker?

Debatten förs även på webben!

www.biblioteksbladet.se

WWW.BIKETJANST.SE

VÅRKANSLORE I BIBLIOTEKS-FABRIKEN!

Fyndföremål är fylld. Fabriken går för full fart & Ufo-pallen finns till specialpris hela Maj!

:-) / Bike

"UFO" - designpall från Hioff
Introduktionspris: 695,- (ordf. pris 7248,-)

BIKETJÄNST

Jonas Fransson

Effektivare informationssökning på webben: en handbok i konsten att söka information

HEXA, 2007

Att söka information på webben kan vara mycket frustrerande. Sökmotorernas genomsökning av Internet är i genomsnitt ungefär en månad gammal och mängden webbsidor växer betydligt snabbare än de olika söktjänsternas förmåga

att indexera dem. Dessutom har tillkomsten av andra informationskällor än vanliga webbsidor (podcasts, rss, bloggar, wikis m fl) ytterligare försvårat för söktjänsterna att uppdatera sina index.

Påståendena ovan är alla hämtade ur boken *Effektivare informationssökning på webben* av biblioteks- och informationsvetaren Jonas Fransson. Boken har försetts med undertiteln "handbok i konsten att söka information", vilket anger bokens karaktär. Här handlar det snarare om att förmedla övergripande kunskap och vägledning om informationssökning än att detaljerat visa hur man utför specifika sökningar i databaser och sökmotorer.

Inledningsvis redogör Fransson för de nödvändiga grundkunskaper som han menar krävs för att kunna söka information via webben på ett effektivt sätt. Han beskriver hur Internet är uppbyggt, hur webbsidor är utformade, hur sökmotorer rangordnar sökträffar, vad som utmärker informationen i databaser och andra faktatjänster, vad den osynliga webben är m m.

Fransson fortsätter med att visa hur man kan planera sina sökstrategier och hur sökprocessen kan se ut (med Gary Marchioninis modell som grund). Han ger också exempel på hur man värderar och väljer olika söktjänster beroende på vilken sökfrågan är och hur den speciella söksituationen ser ut. Boken avslutas med en genomgång av olika

nyttiga program som används vid informationssökning.

Huvudtanken i *Effektivare informationssökning på webben* är att det är en mängd olika faktorer som spelar in vid sökning på webben och att man har nytta av åtskilliga kunskaper och färdigheter för att kunna söka information på ett effektivt sätt. Det gäller kunskap om html-kodning, publicering av information, hur olika söktjänster fungerar, vad informationen ska användas till och mycket annat.

Jonas Fransson framhåller genom hela boken (och ger även exempel på) hur viktigt det är med en helhetssyn på informationssökning via webben. Han anser t ex att det är mer relevant att prata om "mediekunskap" än källkritik när det gäller Internet. Denna syn på informationssökning som en sammansatt uppsättning färdigheter gör *Effektivare informationssökning på webben* till en mycket värdefull bok.

MIKAEL JOHANSSON
frilansskribent, Arvika

Göran Alm, Antoinette Ramsay Herthelius

Bernadottebiblioteket: en kunglig kulturskatt

Kungl. Husgerådskammaren/Atlantis, 2007

Britt Dahlström

Drottningarnas böcker: samlingarna i Bernadottebiblioteket

Carlssons, 2006

så som förordnats i föräldrarnas testamente utan överlämnas till den nye kungen och "så-

som ett helt bibehållas". Detta är anledningen till att institutionen Bernadottebiblioteket nu har firat sitt hundraårsjubileum, bland annat med utgivandet av en vacker bok.

Redan tidigt uppstod en bodelning mellan monarkens och kungafamiliens privata boksamlingar och det statliga biblioteket. I december 1877 skildes slutligen Kungliga Biblioteket och det kungliga biblioteket då den statliga institutionen äntligen flyttade från slottet till sitt nyuppförda hus i Humlegården. Märkligt nog var det sedan inte förrän 1908 som det kungliga biblioteket flyttade in i biblioteksflygeln på slottet. Innan dess användes lokalen som utställningslokal för Livrustkammaren.

Det var under kung Gustaf VI Adolf som samlingen fick namnet Bernadottebiblioteket och den nuvarande uppställningsordningen infördes. Då infördes proveniensprincipen och böckerna ställdes upp efter sina tidigare ägare. I samlingen finns bevarat (med vissa undantag) stora delar av de kungliga Bernadotternas böcker. Det är om Bernadottebibliotekets historia och samlingar som de här båda böckerna berättar.

Själva jubileumsboken är mycket vacker, det är en glädje att studera bilderna av interiören och böckerna. Fascinerande är interiörerna från den vackra originalmodellen till inredningen från 1700-talet. Dessutom visar boken att samlingarna i Bernadottebiblioteket innehåller mycket mer än "böcker och musikalier", material som adresser, kartor, planscher och foton som också presenteras här och som gärna kunde ha fått mer utrymme. Boken visar också att Bernadottebiblioteket inte bara är en skönhetsupplevelse, utan även har mycket att ge den som är intresserad av konsthistoria, av Sveriges historia, av kungafamiljen och dess medlemmar, och naturligtvis av bok- och bibliotekshistoria.

Britt Dahlströms innehållsrika bok om drottningarnas böcker är ett exempel på hur mycket material som kan hämtas i Bernadottebiblioteket. Förhoppningsvis kommer dessa två böcker att uppmuntra till fördjupade studier i dessa samlingar.

TORSTEN SAMZELIUS
Karlskrona stadsbibliotek

KLIPPT OCH SKURET

VAKNA!

Jan Björklund kan som Sveriges utbildningsminister införa en garanti för skolbibliotek, förbättra skolbarns tillgång till böcker och annan media samt medverka till en nationell bibliotekspolitik. Vållvilliga ord räcker inte. Det är dags att gå från ord till handling.

Niclas Lindberg, Corren, 1.3.2008

PROVHYTTEN SOM BIBLIOTEK

Ingenstans tar man dock ut svängarna som i de internationella designernas flaggskeppsbutiker. Dries van Notens butik i Paris är känd för sina extravaganta provrum, som är inhysta i butikens boudoir.

–Butiken är inredd som en lägenhet med vardagsrum, bibliotek och boudoir, och provrummen har vi förlagt till boudoiren, förklarar butikschef Shayda de Bary.

SvD, 2.3.2008

FRAMTIDEN SUGER

Arbetsmarknaden ser ljus ut för dem som studerar till högskoleingenjör, forskollärare och fritidspedagog. Svårare att få jobb blir det för bland andra de som pluggar till journalist eller bibliotekarie.

SKTF-tidningen, 3.3.2008

BÖCKER I BADET

På biblioteket har man konstaterat att försöket med att låna ut böcker i simhallen, den så kallade "badbibblan", har slagit väl ut.

Senaste månaderna har man också haft låneverksamhet på Koch's bageri. Dessutom låter kultur- och fritidsnämnden söndagsöppetiderna på huvudbiblioteket bli permanenta.

–Det är viktigt att vi når nya grupper. Vi tror att man måste flytta ut verksamheten. Vi har märkt att det fungerar att låna ut böcker i simhallen. Det är ett behändigt sätt att låna böcker om man ändå är där, säger Margareta Werke, kulturchef i Klippans kommun.

Helsingborgs Dagblad, 4.3.2008

MAN VILL JU INTE HÄNGA LÄPP

Men samtidigt som jag befinner mig på bokkaféet i Borlänge håller man som bäst på att sparka anställda på Brunnsvik – arbetarrörelsens idécentrum för lärande och utveckling. LO vill inte ha kvar den anrika folkhögskolan i sin ägo. Och nu ska bibliotekarietjänsten försvinna och ersättas med ett kulturråd. Varje gång jag hör att en bibliotekarie ska försvinna får jag hundragg. Vad håller vi på med i Sverige?

Susanna Alakoski, Dagens Arbete, 4.3.2008

STOCKHOLMS STADSBIOTEK

De lärdomar tävlingen gett visar hur svårt det är att förena en tillbyggnad av de dimensioner som tävlingen förutsatte med den hänsyn som Asplunds unika byggnad kräver.

I det uppkomna läget måste ansvaret för Asplunds verk gå före och de nu rivningshotade byggnaderna vid Observatoriekullen bevaras. Ett sådant ansvarstagande handlar inte bara om de enskilda husen utan lika mycket om vad som i det långa loppet gynnar Stockholm som stad och dess trovärdighet som kulturmetropol. Även ur den synvinkeln är den oförvanskade miljön kring Asplunds byggnad av omätbart värde.

Horace Engdahl m fl, SvD, 10.3.2008

Sen protest

Tävlingen har föregåtts av en sex års lång process. Många av de frågor som gårdagens debattörer på SvD Brännpunkt tar upp har redan diskuterats. Den viktigaste invändningen kanske är "Bygg gärna – men inte här". Det är en reaktion som vi känner igen när något ska byggas och är ganska förutsägbart i landets huvudstad. Men Stockholm är inte färdigbyggt och kommer aldrig att bli det [...] En vinnare har utsetts och arbetet med att ta fram den slutgiltiga utformningen pågår. Inom ramen för denna process kan mycket hända men faktum kvarstår – Stockholm har genomfört den internationella arkitekttävling som så många – inte minst arkitektkåren – ropat efter. Att inte genomföra förslaget skulle naturligtvis innebära en stor skada för Stockholms anseende.

Inga Lundén m fl, SvD, 11.3.2008

FOLKETS KÄRLEK ÄR VÅR BELÖNING

Bakom kampanjen med "Library Lovers" som startade förra månaden står Svensk Biblioteksörening och som fram till valet 2010 i sitt åttapunktsprogram lovar ge järnet för nödvändigheten av en nationell bibliotekspolitik. Alltså att engagera, och klä det hela i både visioner och konkreta strukturer. För en karriärlysten politiker som vill upp är ämnet och problemet troligtvis inte särskilt glassigt. Men så har vi ju den där fantastiska känslan av inre lycka när man vet att man gör något som är bra. Att älskas av tusentals "Library Lovers" är bara det en mäktig belöning.

Jan-Olof Bengtsson, Kvällsposten 16.3.2008

KAN MAN GÖRA NÅT?

"Men vad är det meningen att vi som är allmänhet ska göra – ska man liksom betala in pengar till biblioteken?", undrade en mindre biblioteksinsatt vän nyligen när vi stod och betraktade en affisch med rosa hjärtan och

texten "Bibliotek behöver kärlek". Nej, förklara jag, det är nog bara meningen att man ska fortsätta älska dem. Och helst göra det synligt genom att bära en knapp med rosa hjärta och texten "Library Lovers". Men det tydliggör problemet med kampanjen – det är lite oklart vem den egentligen vänder sig till.

Annina Rabe, Sydsvenskan 16.3.2008

Nya media och/eller böcker?

Debatten förs även på webben!

www.biblioteksbladet.se

Förslag om miljoner till kulturforskning

FORSKNINGEN INOM kulturområdet är för utspridd och har för små resurser. Därför föreslås att en ny nämnd ska få 150 miljoner kronor att fördela till de samlade forskningsbehoven inom kultur. Förslaget, som presenterats för Kulturdepartementet, innebär att forskningen ska bli effektivare genom att en nämnd inrättas som tar hand om statsunderstödda verksamheters forskningsbehov. Bibliotek, arkiv, museer och konstinstitutioner ska finnas representerade i nämnden. Meningen är även att man ska få ett större utbyte mellan kultur- och universitetsvärlden. Varje år ska 150 miljoner kronor fördelas till forskning. Vilka representanter som ska finnas i nämnden ska både forskarsamhället och kulturmyndigheter gemensamt komma fram till. Ansvaret för kulturforskning är i dag utspritt på Riksarkivet, Statens kulturråd, Riksmuseet, Riksantikvarieämbetet och Vetenskapsrådet.

Anledningen till att förslaget kommer redan nu är att regeringen planerar att lägga fram en forskningspolitisk proposition redan hösten 2008. Kulturutredningen ska vara klar först i slutet av året.

ÅE

Pedagogisk OrienteringsBILD

WAGNER

www.wagnerform.se

KTH-forskare kartlägger litteraturens värld

FORSKARE PÅ Kungl. Tekniska Högskolan (KTH) har anlitats av Nordens författare och översättare för att kartlägga det litterära kretsloppet. Bakgrunden till projektet är den tekniska utvecklingen och digitaliseringen som på kort tid har förändrat villkoren för produktion men även reception. Huvudsyftet är att ta fram ny kunskap.

Projektet drivs och finansieras av fem nordiska författarorganisationer med stöd från Nordiska kulturfonden och kartläggningen, som rymmer fältarbete och analyser, utförs av spetsforskare vid KTH och Uppsala universitet. Och perspektivet ska vara strikt nordiskt. Tolv delområden har identifierats och några av de frågor som kommer att undersökas är vem som t ex är att betrakta som författare? Hur når författare sina läsare? Vad händer med upphovsrätten i en värld där fildelning blir allt mer accepterat? Hur försörjer sig författare och hur ser framtidens bibliotek ut?

Rapporten beräknas vara färdig om ett år, dvs i mars 2009. En halvtidsrapport beräknas kunna presenteras i samband med Svenska Författarförbundets internationella författar- och översättarkongress som äger rum den 29 juni-2 juli i Stockholm.

HZ

Knep för att locka barn till bibblan

ALLT FLER DANSKA barn går allt mer sällan till biblioteket. Det är något som den Biblioteksstyrelsen i Danmark vill ändra på.

Fyra av fem danska barn går regelbundet till biblioteket men det är allt längre mellanrum mellan besöken. Dessutom blir besöken kortare. Det visar en rapport från Biblioteksstyrelsen. I rapporten fastslås att biblioteken måste tänka i nya banor och möta barns aktuella vardagsliv, medieintresse och övriga kulturbehov. Alla måste inse att barnens medievanor har radikalt förändrats under de senaste tio åren. Bland annat presenteras tio förslag på åtgärder för biblioteken för att kunna nå målen om goda läskunskaper. Bland annat konstateras att nya kompetenser skapar nya aktiviteter på biblioteket. Biblioteket ska skapa förundran och inspiration och utveckla sitt nätutbud. Biblioteken ska stödja lärande och bildning och skapa aktiviteter i nya samarbeten mellan skol- och folkbibliotek. Bibliotekens ledning ska satsa på barnen och finnas där barnen är. Biblioteksstyrelsen menar att det här är nödvändiga åtgärder som måste göras för att i framtiden nå barnen.

Länk: <http://www.bs.dk/publikationer/andre/fremtidens/html/chapter04.htm>

ÅE

Almedalsbiblioteket – en attraktion

GOTLANDS MEST BESÖKTA institution 2007 var Almedalsbiblioteket som lockade till sig nästan 325 000 personer. Enligt Gotlands Allehanda (21.2.2008) har annars av hävd och tradition Visbys gamla domkyrka, St Maria med 783 år på nacken, varit öns mest besökta attraktion. Besöken har legat på omkring 260 000 om året. Kultur- och fritidsnämndens ordförande är glad och säger till Gotlands Allehanda att biblioteket är "ett kulturens vardagsrum. Man lånar inte bara böcker där, utan man fikar, läser tidningar, lyssnar på musik och föredrag och mycket annat. Där finns en enorm potential".

Liksom 2007 kommer Svensk Biblioteks-förening även i år att flytta in i Almedalsbiblioteket under politikerveckorna i juli. Kanske kan det också bidra till att hyfsa besöksstatistiken.

HZ

Bok utlånad i 100 år

EN BOK återlämnades nyligen anonymt till ett bibliotek i Vanda i Finland. Enligt Reuters ska boken ha lämnats tillbaka efter att ha varit utlånad i mer än hundra år. Boken, som är en inbunden utgåva av den religiösa månads-tidskriften Vartija, gavs ut 1902. På biblioteket är man glad över att ha återfått boken.

- Vi är osäkra på exakt när den lånades ut och vem som återlämnade den, säger bibliotekarien Minna Saastamoinen till Reuters.

I boken fanns en anteckning om att straffavgiften för sent återlämnande böcker är motsvarande cirka 12 öre per vecka. Skulle man utkräva den tidens förseningsavgift skulle det bli 624 kronor.

ÅE

Vi behöver dig och 29 999 nya medmänniskor. Minst.

Som medlem i Röda Korset hjälper du oss att förhindra och lindra mänskligt lidande. För bara 150 kronor stöder du oss i ett helt år. Välkommen som medlem i Röda Korset. Pg. 90 08 07-9 www.redcross.se

Vi behöver dig!

Vill du hedra minnet av någon nära?

Skänk en minnesgåva till Cancerfonden. De anhöriga får en hälsning från dig – cancerforskningen får ett välkommet stöd i kampen mot cancer.

Meddela oss den avlidnes namn och adressen dit minnesbladet ska skickas (anhörig eller begravningsbyrå).

tel 020-78 11 79 (personlig service alla dagar 8-21)
cancerfonden.se
pg 90 1986-0

Cancerfonden

På nytt jobb

BOKUS FÖRRE försäljningschef Johan Gunnars är ny affärschef på BTJ. Han kommer bland annat att ansvara för BTJ:s konsult- och verksamhetsutvecklingstjänster för bibliotek.

Det nya affärsområdet som BTJ satsar på är konsulttjänster som bland annat jobbar fram planer på hur biblioteken kan vässa sin verksamhet för att i än högre utsträckning tillgodose låntagarnas behov. BTJ:s konsulttjänster för bibliotek inleddes i Lomma och Staffanstorps i höstas. Uppdragen har handlat om att se över befintliga processer för att öka effektiviteten, förbättra servicen ytterligare och ge stöd till ledningen. Johan Gunnars är ny chef för detta affärsområde. Han har tidigare arbetat som försäljningschef, affärsområdeschef och kundsansvarig, bland annat för folkbibliotek. Han har även arbetat som konsult inom strategi-, affärs- och organisationsutveckling.

– Johan Gunnars kommer säkerligen att tillföra en hel del andra perspektiv enbart genom sin erfarenhet, säger Martin Petri, informationschef på BTJ.

Johan Gunnars började sitt nya jobb den 17 mars.

ÅE

**Uppdaterad
eller avpolletterad?**

Läs BBL-nyheter på webben!
www.biblioteksbladet.se

Fler barnböcker än någonsin

ALDRIG tidigare har det getts ut så många barn- och ungdomsböcker i Sverige som 2007. Ändå minskar läsandet bland barn och ungdomar. Förra året utkom 1 680 barn- och ungdomsboktitlar vilket är 165 titlar fler än året innan, enligt Svenska Barnboksinstitutet. Och det är de svenska barn- och ungdomsböckerna som blivit fler medan antalet översatta titlar ligger på samma nivå som året innan.

Framför allt var det fler bilderböcker som gavs ut 2007. 422 nya titlar vilket nästan är dubbelt så mycket som 2006. En förklaring är att det föds många barn just nu. När det gäller böckerna har det blivit fler kapitelböcker och fakta- och pysselböcker. Bland de sistnämnda dominerar böcker om känslor – kanske ett sätt att locka fram de mjukare sidorna hos de faktaboksslukande pojkar? Men ett så angeläget och omdiskuterat ämne som miljö har ännu inte fått genomslag i barnboksutgivningen. Böcker om miljö kom först i slutet av förra året, berättade Marta Hedener på Barnboksinstitutets Bokprovning. Hon anar att det blir fler i år.

En annan trend är flera böcker i samma serie som t ex dem om Lasse-Maja, Vargbröder, Rosa, Kalle Skavank etc. När det gäller böcker för de minsta verkar det som om dessa blir allt mer taktila utan att för den skull vända sig till synskadade. Påfallande ofta kommer – precis som i tidskriftsvärlden – numera inplastat tingeltangel med böckerna. Värt att notera är också att det saknas nakna kroppar i bilderböckerna. Ett tecken på puritanism å la det stora landet i väster eller pedofilskräck? I samhället i övrigt råder det ju inte precis någon brist på kroppar som exponeras till höger och vänster i alla möjliga och omöjliga sammanhang...

Samtidigt som bilderböckerna har blivit

fler har utgivningen av tecknade serier minskat rejält. Framför allt är det Manga-serierna som blivit färre, mycket på grund av att ett av de största förlagen har försvunnit från marknaden. Det anglosaxiska språkområdet dominerar helt när det gäller översatta boktitlar, 64 procent, och fortfarande är det förvånansvärt få böcker som översatts från de nordiska grannspråken, bara åtta procent.

Beträffande innehållsmässiga trender är det påfallande många dysfunktionella, farliga eller döda mammor som förekommer i barn- och ungdomsböckerna. Det handlar ofta om vilsna vuxna som tappat fotfästet i tillvaron och därför brister i sitt föräldraansvar. Förr handlade böckerna om ungdomars problem med droger, sex, relationer etc, men idag är det snarare fokus på barn som duktiga överlevnadskonstnärer när de vuxna har svårt att få allting att gå ihop i livet. Överlag klarar sig papporna lindrigt undan i sammanhanget. Det känns en aning unket att det mest traumatiska som kan hända i böckerna för barn och ungdomar är att mammorna dör, blir allvarligt sjuka eller är oförmögna att ta hand om barnen.

Enligt Jan Hansson, Barnboksinstitutets chef, är det ändå fullödiga berättelser av orsakssammanhang som skildras. Han menar att skildringarna visar att det ställs orimliga krav på framför allt kvinnorna i ett ojämlikt samhälle.

– Det finns en syn i dag som påminner om tron på den gamla renässansmänniskan som behärskade allt, konstaterar han.

ÅSA EKSTRÖM

Nästa sida: Åsa väljer ur Bokprovningen.

Höjda prissummer

VID STYRELSEMÖTET i mars beslutade styrelsen för Svensk Biblioteksforening att höja prissummerorna för föreningens olika priser. Det innebär att Aniara-pristagaren 2008 har att se fram emot 50 000 kronor istället för som tidigare 10 000 kronor. Bengt Hjelmqvists pris, Collijn-priset, Elsa Beskow-priset, Nils Holgersson-priset samt Carl von Linné-priset höjs vardera med 15 000 kronor till 25 000 kronor. Även Greta Renborgs pris kommer från och med 2008 att ligga på 25 000 kronor istället för som tidigare 5 000 kronor.

I budgeten för 2008 är totalt 300 000 kronor avsatta för priser och prisutdelningar.

Nomineringarna till några av priserna har under senare år varit ganska dålig. Det här borde uppmuntra till fler nomineringar i framtiden.

HZ

Åsa väljer ur Bokprovningen

Boktips för de yngre barnen

Årets bokchock: *Snälla barn* av Anna-Clara Tidholm och Thomas Tidholm. Osäkert om denna angelägna bok, om två systrar som lämnats ensamma i vardagsrummet där de glorpå melodifestivalen, tinar frysta köttbullar direkt i munnen och pratar med stressade vuxna i mobilen, egentligen är en barnbok...

Nakna kroppar: *Jonathan och kroppen* av Karin Salmson.

Håriga, smala, feta, runda – sådana vi faktiskt ser ut i en tid när enbart reklamidealen exponeras. Men naturligtvis fler bröst än snoppar även om det är Vilda förlag som ger ut boken.

Årets estetiska: *En stjärna vid namn Ajax* av Ulf Stark och Stina Wirsén.

Lyckliga tårar och klump i halsen. En ren njutning att läsa. Poetiskt, finstämt och vackert skildras livet, döden och den sanna vänskapen.

Årets roligaste: *Maskboken* mittemellan av Pernilla Stalfelt.

Maskar som shoppar kan vara så absurt och bra att man skrattar högt. Kul bok om företeelsen som blir allt vanligare bland oss tvåbenta varelser.

Om döden: *Mitt svarta liv* av Amanda Eriksson.

Här syns en svartklädd farmor som inte tycks vara hämtad från Elsa Beskows tid. Oklart om prästen är man eller kvinna vilket är en bra poäng i dessa genustider. Och hela tiden leker sig barnet genom begravningen.

situationer genom att hamna i händerna på hänsynslösa människohandlare.

Smarta barn: *Bryta om* av Åsa Anderberg Strollo.

16-åriga Minna försöker leva sitt liv trots att hon också har ansvaret för sin psykiskt sjuka mamma. Stark berättelse om en av alla Minnor som finns. En *Mig äger ingen* (Åsa Linderborg) med ungdomsperspektiv.

Inte längre tabu: *En andra chans* av Anne Cassidy.

En stark bok om barn som dödar barn. Man får följa det försummade barnet som mördar som tioåring och sex år senare när hon försöker starta ett nytt liv efter ungdomsfängelset. Trots allt det mörka så anar man framtidstro utan en massa sentimentalt kladd.

Boktips för de äldre barnen

Serie från Afrika: *En evighet i Tanger* av Titi Faustin och Eyound Nguène.

En miljö som alltför sällan skildras i serieform. Här möter vi flyktingars dröm om ett bättre liv i Europa men som utsätts för omänskliga

Föreningsnytt

MATERIAL TILL FÖRENINGSNYTT MAILAS TILL:
pax@biblioteksforeningen.org

Nya namn i styrelsen

Kjell Jonsson, överbibliotekarie vid Umeå universitetsbibliotek, Margareta Lundberg Rodin, prefekt vid Bibliotekshögskolan i Borås och Anders Olsson, bibliotekschef i Sollentuna föreslås av valberedningen som nya ledamöter i Svensk Biblioteksförerings styrelse inför föreningens årsmöte i maj.

ORDFÖRANDE BRITTA LEJON föreslås till omval för en ny tvåårsperiod. Avgår ur styrelsen gör Bengt Källgren och Gunilla Lilie Bauer. Där föreslår valberedningen nyval av Kjell Jonsson, överbibliotekarie vid Umeå universitetsbibliotek och Anders Olsson, bibliotekschef i Sollentuna.

Även Agneta Olsson väljer att avgå ur styrelsen även om hon formellt har ett år kvar. Där föreslår valberedningen fyllnadsväl av Margareta Lundberg Rodin, prefekt vid BHS i Borås.

Dessutom föreslår valberedningen omval av Elisabeth Aldstedt, Helsingborg, Lars Bjørnshauge, Lund, och Anette Eliasson, Halmstad.

Kvarstår i styrelsen gör Birgitta Hansson, Örebro, Jenny Poncin, Stockholm, Inger Edebro Sikström, Umeå och Christina Jönsson Adrial, Kristianstad. De valdes på två år vid årsmötet i Stockholm 2007.

Årsmötet hålls onsdagen den 14 maj kl 15.00 i Kulturens Hus i Luleå. Årsmöteshandlingarna skickas i mitten av april till alla medlemmar i föreningen.

PAX

Påminnelse: Scenprogram under Bok & Biblioteksmässan

Under Bok & Biblioteksmässan i Göteborg 25-28 september kommer Svensk Biblioteksförning att ha värdskapet för scenen i E-hallen under torsdagen och fredagen. Vi inbjuder nu alla institutionella medlemmar att komma med förslag på scenprogram och presentationer. Vi kommer sedan att göra ett urval av förslagen.

ETT SCENPROGRAM ÄR ca 10 minuter långt. Föreningen står för scenhyra o liknande, alla övriga kostnader i form av resor, logi och entré står respektive medverkande för. Scenen är ett bra tillfälle att presentera intressanta biblioteksprojekt och satsningar för mässans alla deltagare. Är ni intresserade av att medverka skickar ni er idé till Julia Reuter på vårt kansli jr@biblioteksforeningen.org. Intresseanmälan till scenprogrammet vill vi ha senast 21 maj.

PAX

Våra konferenser

15 april, Stockholm

Forskardag

Om folkbibliotekens uppdrag

24 april, Göteborg

Läsfrämjande – förnyelse behövs!

Den osynliga handen eller det aktiva föredömet – att arbeta utåtriktat med skönlitteratur

14–16 maj, Luleå

Bibliotek i rörelse – Se sid 45

Biblioteksdagarna 2008 och

Nordisk Bokbussfestival

Mer information och anmälan på vår hemsida
www.biblioteksforeningen.org

Idéer till konferenser och seminarier!

SVENSK BIBLIOTEKSFÖRENING ARRANGERAR varje år 10 – 15 konferenser och seminarier. Vi vill gärna ha in idéer på ämnen och teman inför hösten 2008. För att få en samlad bild av önskemål och behov vill vi ha era förslag senast 4 maj. Vi kan sedan bilda arbetsgrupper för att göra och genomföra dessa konferenser på bästa sätt. Skicka in era förslag till Wiviann Wilhelmsson, ww@biblioteksforeningen.org senast 4 maj.

Framtidsspanare sökes!

HUR SKA BIBLIOTEKEN bäst möta dagens och morgondagens anspråk på biblioteksverksamheten? För att kunna besvara den frågan inbjuder Säfle Bibliotek för åttonde året i rad till uppsatspristävlingen "Framtidsspanare". Biblioteket söker uppsatser som kan belysa och bidra till utveckling av verksamheten vid Säfle bibliotek, liksom vid andra små och medelstora folkbibliotek.

Uppsatserna bedöms av en jury bestående av Ina Huss, bibliotekschef i Säfle Kommun, Per Berg, kulturchef i Säfle Kommun, representanter för DIK-förbundet, Svensk Biblioteksförning och Länsbiblioteket i Värmland.

Tävlingsbidragen ska vara godkända magisteruppsatser. Tävlingsbidrag ska vara Säfle Bibliotek tillhanda senast den 16 juni.

.....
"Fru talman! Utan att ta ställning för eller emot alla de krav som ligger bakom denna kampanj går det att hålla med om att bibliotek behöver kärlek. Ja, fru talman, bibliotek är kärlek."

Hans Wallmark (m) i riksdagsdebatten om bibliotek 13 mars 2008 samtidigt som föreningens Library Lovers-kampanj syntes på bla bussarna i Stockholm
.....

Library Lovers

UNDER MARS MÅNAD intensifierade Svensk Biblioteksförning arbetet med en nationell bibliotekspolitik. På bussar och i kollektivtrafiken i Stockholms län, liksom i fackpress och dagspress, fanns föreningens budskap. På Drottninggatan i Stockholm delade vi vid två tillfällen ut informationsmaterial och samtalade med förbipasserande, en aktivitet som blev mycket lyckad. Flera politiker och ministrar kom förbi och fick information av föreningens medlemmar.

Många bibliotek har gjort egna aktiviteter, bl a Järfälla folkbibliotek som satsade på att presentera sig på Pyramidtorget i Jakobsberg.

Svensk Biblioteksförning fanns med bland utställarna vid moderaternas kommunkonferens i Göteborg 7-8 mars. Över 1700 moderata kommunpolitiker deltog och det blev många bra samtal med kommunpolitiker om bibliotekens betydelse. Närmast deltar föreningen vid Folkpartiets kommundagar i Västerås i slutet av april.

På kollektivtrafiken i Stockholm syntes föreningens kampanj under två veckor i mars.

Karin Sundén delade ut material till förbipasserande på Drottninggatan i Stockholm.

En av affischerna i tunnelbanan i Stockholm.

Gunilla Hulstjöm pratade om bibliotek.

Library Lovers på Drottninggatan i Stockholm.

Catharina Haqvinnsson och Niclas Lindberg i Svensk Biblioteksförnings monter vid Moderaternas kommunpolitiska dagar i Göteborg.

Järfälla folkbibliotek hade arrangemang på Pyramidtorget i Jakobsberg.

Foton: Peter Axelsson, Torkel Edenberg, Mikael Nasberg och Julia Renter.

Bibliotek i rörelse - Biblioteksdagarna 2008 och Nordisk Bokbussfestival

Luleå, 14–16 maj 2008

DET SAMLADE SVENSKA biblioteksväsendet befinner sig i en samtid och ett sammanhang - allt i ständig rörelse. Vi rör oss i ett samhälle med ett oändligt behov av kunskap och bildning samt ett allt snabbare växande informationsflöde. Under Biblioteksdagarna i Luleå vill vi lyfta fram det samlade svenska biblioteksväsendets styrkor och otroliga möjligheter i kunskapssamhället. Troed Troedson, framtidsanalytiker, Ellen Tise från Sydafrika och IFLA:s President-Elect och Horace Engdahl, Svenska Akademiens ständige sekreterare är några av föreläsarna. Under fredagen finns ett 20-tal olika seminarier att välja bland.

Biblioteksdagarna 2008 och den Nordiska Bokbussfestivalen arrangeras 14–16 maj i Luleå. Program och information om resa och boende finns på vår hemsida, www.biblioteksforeningen.org.

Att åka till Luleå!

Luleå är bara på en lunchrasts avstånd med flyget eller en natt på tåget. För att kunna erbjuda deltagare bra transporter till attraktiva priser samarbetar vi med NEX Resebyrå i Luleå. För att boka resa till lägsta pris ta kontakt med NEX, tel: 0920-753 30 och e-post: nexgrupp@nex.se

Välkommen till Luleå!

Biblioteksdebatt i riksdagen

RIKSDAGEN DEBATTERADE BIBLIOTEKSFRÅGOR torsdagen den 13 mars. Kulturutskottets ordförande Siv Holma (v) betonade i sitt inlägg att det behövs en samordnad nationell strategi, en vision för 2000-talets bibliotek. Något som också Esabelle Reshdouni (mp) instämde i. Hon tog upp det splittrade ansvaret och den brist på överblick av biblioteksverksamheten som idag föreligger.

Gunilla Carlsson (s) oroade sig för utvecklingen på skolbiblioteksområdet och menade att utvecklingen måste följas noggrant. Hon frågade även var moderaterna idag står i frågan om fria boklån. Hans Wallmark klargjorde då att moderaterna är för fria boklån.

I debatten sa han "Herr talman! Jag läser innantill ur kulturutskottets betänkande: De avgiftsfria biblioteken har en viktig roll för att främja läsandet och nå nya grupper av läsare. Det var skrivet av ett enigt utskott, det vill säga, utöver det parti som Gunilla Carlsson tillhör, de fyra allianspartierna, varav Moderaterna är ett. Det som står där är vår politik."

Även Cecilia Wikström (fp) återkom sedan till de fria boklån där hon tydligt markerade att det som stått i tidigare betänkanden är historia. "Det känns självklart för mig att ett liberalt parti ska försvara rätten till avgiftsfria boklån för alla människor", sa hon. Hon slog fast att Bibliotekslagen ska bevaras för att garantera alla människors rätt till böcker, stärka bibliotekens roll och säkerställa tillgänglighet och avgiftsfria boklån i hela landet.

Flera av talarna tog upp Svensk Biblioteksförnings arbete för en nationell bibliotekspolitik. Regeringen har aviserat att en utvärdering av bibliotekslagen ska ske under mandatperioden och Dan Kihlström (kd) menade att ett samlat nationell ansvar kommer i spåren av en utvärdering av bibliotekslagen. Det skulle ge alla bibliotek oavsett huvudman bättre förutsättningar att utvecklas till framgångsrika aktörer i det framtida samhället, sa han bland annat.

Hela protokollet från riksdagsdebatten finns att läsa på föreningens hemsida.

PAx

Kalendarium

MAILA INFO TILL KALENDARIET: pax@biblioteksforeningen.org
FÖR VIDARE INFO SE HTTP: [//www.biblioteksforeningen.org](http://www.biblioteksforeningen.org)

14-15 april, Göteborg

Nätverksträff: bibliotek som arbetar med lärarutbildningar

Årets träff arrangeras av Pedagogiska biblioteket vid Göteborgs UB och Nationellt centrum för matematikutbildning vid Göteborgs universitet (NCM). Träffen innehåller bl a föredrag om blivande och yrkesverksamma lärares informationskompetens och lärarstudenters erfarenheter av att studera med dyslexi.

ARR: Göteborgs UB

MER INFO: www.ub.gu.se/konferenser/2008/natverk/

15 april, Stockholm

Forskardag – Om folkbibliotekens uppdrag

Välkommen till en forskardag som kommer att presentera forskningsfronten kring folkbibliotekens uppdrag och belysa centrala frågor om varför folkbibliotek ska finnas och vad som görs och inte görs på folkbiblioteken. En fråga är vilka uppgifter folkbiblioteken har idag, hur uppdraget förändrats och om biblioteken kanske borde ha andra uppgifter. Och vem formulerar egentligen folkbibliotekens uppgifter? Spelar exempelvis bibliotekslagen någon roll, eller gör biblioteken ändå som de vill? Hur ser olika aktörer på uppdraget? Ytterligare en aspekt är om biblioteken utför de uppgifter man har och om man kanske gör sådant som inte finns med i uppdraget. Och vilka förutsättningar får biblioteken att utföra det man ålagts?

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org/konferens/Konf2008/forskardag/konf.html

15 april, Umeå stadsbibliotek, fullmäktigesalen, Rådhuset

6 A, Umeå

Webben och skönlitteraturen: källor, möten, samtal

Konferensen fokuserar på temat "nätet som möjlighet för skönlitteraturen". Vi presenterar skönlitterära nätresurser och har bjudit in föreläsare som verkar inom fältet skönlitteratur och internet/media.

ARR: ILS Umeå i samarbete med Länsbiblioteket i Västerbotten/SAV-projektet

MER INFO: www.minabibliotek.se/default.aspx?id=10304&refid=4052

17-18 april, Skepparholmen

Det beror på – kurs i biblioteksjuridik

Kursen belyser de rättsliga ramarna för biblioteksverksamheten samt huvudlinjerna av den juridik som har att göra med bibliotekets olika informationstjänster.

ARR: Kungl. biblioteket

MER INFO: www.kb.se/bibliotek/kurser-konferenser/utbildningar/2008/kurs-biblioteksjuridik/

17 april, Umeå

Samarbete för ökad läsning

Många vuxna har svårt att tillgoda göra sig böcker och läsning. Detta påverkar också barnen. Man vet t ex att biblioteksbesökare oftare läser för sina barn än ickebesökare. Enligt internationella studier 1991, 2001 och 2006 försämrar svenska barn sin läsförmåga, både vad gäller läsförståelse och läshastighet. Svensk Biblioteksforening, Sveriges Författarförbund, DIK och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier har enats om ett åttapunktsprogram för en bättre bibliotekspolitik. En av punkterna tar upp behovet av ökade läsfrämjande insatser.

I en serie seminarier runt om i landet vill vi visa goda exempel på hur man genom riktade insatser kan nå och öka läsningen i olika grupper. Mot bakgrund av att LO-fackens medlemmar läser allt mindre har t ex fackföreningarna startat olika läsfrämjande projekt. Bl a de framgångsrika Läs-för-mig-pappa kurserna och de omskrivna väggkrogsbiblioteken, som drivs med stöd från Kulturrådet och frivilligt arbete. De goda exemplen skulle kunna bli ännu fler och läsandet skulle kunna öka ännu mer om samarbetet mellan olika intressenter och folkbiblioteken utvecklades. Syftet med seminarierna är att stimulera en ökad samverkan i det läsfrämjande arbetet. Ett av seminarierna äger rum den 17/4 i Umeå Folkets Hus. Anmälan skickas till Länsbiblioteket i Västerbotten, ansbibl.vbotten@umea.se Fax 090-770887. Tel 090-7854581/88 senast den 7/4.

ARR: Sveriges Författarförbund och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier

21-23 april, Lund

Fourth Nordic Conference on Scholarly Communication 2008

Lunds Universitets Bibliotek inbjuder forskare, förläggare, utgivare, försäljare, redaktörer, bibliotekarier och andra intresserade att delta i diskussion och analys av de problem och utmaningar som möter den vetenskapliga kommunikationen. Den fjärde Nordic Conference on Scholarly Communication äger rum 21-23 april 2008 i Lund. Konferensen äger rum vartannat år och har ambitionen att vara ett viktigt bidrag i debatten och i utvecklingen av vetenskaplig kommunikation i de nordiska länderna.

ARR: Lunds Universitets Bibliotek

MER INFO: www.lub.lu.se/ncsc

24 april, Göteborg

Läsfrämjande – förnyelse behövs

Den osynliga handen eller det aktiva föredömet – att arbeta utåtriktat med skönlitteratur.

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

24-25 april, Göteborg

Genus och bibliotek: jubileums-konferens

I år är det 50 år sedan Kvinnohistoriska samlingarna grundades. Det firas bl.a. med en konferens med temat "Genus och bibliotek". Ämnen som tas upp är kvinnobibliotek i historia och nutid, kvinnor i arkiv, bibliotekarierollen, kvinnligt ledarskap, nätverksbyggande m.m. Fullständigt program kommer senare men boka redan nu in dessa dagar!

ARR: Göteborgs universitetsbibliotek

MER INFO: www.ub.gu.se/aktuellt/detaljvy.xml?id=1129

8 maj, Landskrona

Samarbete för ökad läsning

Många vuxna har svårt att tillgoda göra sig böcker och läsning. Detta påverkar också barnen. Man vet t ex att biblioteksbesökare oftare läser för sina barn än ickebesökare. Enligt internationella studier 1991, 2001 och 2006 försämrar svenska barn sin läsförmåga, både vad gäller läsförståelse och läshastighet. Svensk Biblioteksforening, Sveriges Författarförbund, DIK och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier har enats om ett åttapunktsprogram för en bättre bibliotekspolitik. Läsandet skulle kunna öka ännu mer om samarbetet mellan olika intressenter och folkbiblioteken utvecklades. Syftet med seminarierna är att stimulera en ökad samverkan i det läsfrämjande arbetet. Ett av seminarierna äger rum den 8/5 på Landskrona teater. Anmälan skickas senast den 29/4 till roland.persson@skane.se

ARR: Sveriges Författarförbund och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier

14-16 maj, Luleå

Bibliotek i rörelse – Biblioteksdagarna 2008 – Nordisk Bokbussfestival

Det samlade svenska biblioteksväsendet befinner sig i en samtid och ett sammanhang – allt i ständig rörelse. Vi rör oss i ett samhälle med ett oändligt behov av kunskap och bildning samt ett allt snabbare växande informationsflöde. Vi rör oss i livsrummet mellan vaggan och graven. För Sveriges invånare finns ett bibliotek för alla skeenden i livet. En kulturinstitution och en ungdomsgård. Ett kunskapsnav och en informationscentral. En boksamling och ett kommunikationscentrum. Biblioteket i rörelse befinner sig mitt i detta och i ständig samspel med användarna. Detta bibliotek ser sammanhanget och behoven för tillfället och i en föränderlig värld. Under Biblioteksdagarna i Luleå vill vi lyfta fram det samlade svenska biblioteksväsendets styrkor och otroliga möjligheter i kunskapssamhället. Vi ger oss ut i världen och tar bl a en titt på IFLA. Nya metoder i vårt arbete i rummet och i det virtuella kan leda oss mot nya insikter. Hands on, släppt du har för stunden och prova på det okända. Bokbussarna – bibliotek i ständig rörelse – uppmärksammas i en nordisk bokbussfestival.

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

20 maj, Västerås

Samarbete för ökad läsning

Många vuxna har svårt att tillgoda göra sig böcker och läsning. Detta påverkar också barnen. Man vet t ex att biblioteksbesökare oftare läser för sina barn än ickebesökare. Enligt internationella studier 1991, 2001 och 2006 försämrar svenska barn sin läsförmåga, både vad gäller läsförståelse och läshastighet. Svensk Biblioteksforening, Sveriges Författarförbund, DIK och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier har enats om ett åttapunktsprogram för en bättre bibliotekspolitik. Läsandet skulle kunna öka ännu mer om samarbetet mellan olika intressenter och folkbiblioteken utvecklades. Syftet med seminarierna är att stimulera en ökad samverkan i det läsfrämjande arbetet. Ett av seminarierna äger rum den 20/5 i Västerås på Västerås stadsbibliotek, Biskopsgatan 2. Anmälan ska lämnas senast den 9/5 till Länsbibliotek Västmanland. Anmälan sker via Länsbibliotek Västmanlands hemsida www.ltv.se/lanbib/bygga

ARR: Sveriges Författarförbund och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier

ARR: Sveriges Författarförbund och Föreningen Sveriges Länsbibliotekarier

16-20 juni, Bergen, Norge

NordINFOLIT:s sommarskola

ARR: NordINFOLIT

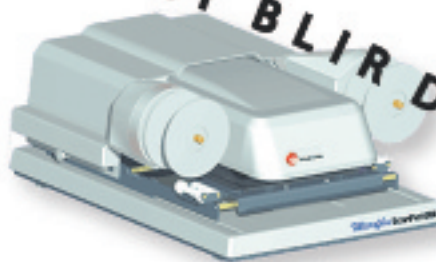
För effektiv återsökning och kopiering av mikrofilm

ScanPro 1000 skannar alla typer av mikrofilm till din dator. Läs filmen på din bildskärm, ta ut en kopia, överför mikrofilmen till digitala media eller skicka bilden som e-mail. Kompakt, idealisk för bibliotek och arkiv!

ScanPro 1000

ANALOGT BLIR DIGITALT

Vi finns på AVEC 2008 i Göteborg 7-9 maj!

Kom och se den i vårt nya showroom:
Alsikegatan 8 i Uppsala, direkt vid stationen.

Ny läsesalsanpassad skanner för bibliotek, arkiv & museer

**Beställ tid för
demo av det nya
och kompakta
sättet att
tillgängliggöra
information.**

ZEUTSCHEL OS 12000

ABM
ARKIVSPECIALISTEN

ABM-Produkter, tel 070-581 66 26, 070-585 10 63, fax 018-30 41 72, www.abmprodukter.se, e-mail: info@abmprodukter.se

*More people to the library.
More library to the people.*

● Biblioteket rockar – DYGNET RUNT

Axiell Arena öppnar det virtuella biblioteket – och det stänger aldrig. Dygnet runt kopplar besökarna upp sig hemifrån för att låna böcker, musik och film.

De kommer när de är sjuka, utan att lämna sängen. De kommer när det regnar, utan att bli blöta. Och de kommer mitt i natten, för att ladda hem ett gitarrsolo. Allt går lika snabbt och enkelt.

Med Axiell Arena fortsätter biblioteket att vara en levande och omtyckt plats. En plats som med sin 24/7-tillgänglighet kommer att få fler besökare.

Om Axiell Arena

Axiell Arena är bibliotekets nya webbplats. Här är bibliotekskatalogen integrerad med Bibliotek 2.0-konceptet, vilket skapar en komplett webbplats som alltid är öppen. Här möts besökarna på forum och här får de inspiration genom sökfunktioner med förslag på liknande titlar och ämnen. Besökarna kan dessutom skapa sin egen virtuella bokhylla med information och olika titlar. Med centrala funktioner får alla bibliotek ett rikt utbud av taggar, betyg och recensioner.

Läs mer om Axiell Arena på www.axiell.se

Kontakta oss - så berättar vi mer.